

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal:

Bocskay-utca 9. sz.

Megjelenik minden hó
15-én.

Genealogiai Füzetek

CSALÁDTÖRTÉNETI FOLYÓIRAT.

A „Genealogiai Füzetek”
előfizetési ára:

Egész évre 8 kor.

Félévre 4 «

Egyes szám ára . . . 1 «

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:

CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR IMRE ÉS KÖRÖSPATAKI ÉS KÖPECZI SEBESTYÉN JÓZSEF.

A Barcsaiak eredete.

Az erdélyi családok multját kutató genealogusaink kivétel nélkül foglalkoztak már a Barcsai család tör-

ténetével. Kőváry, Nagy Iván, Bőjtke és Kiss Bálint sorra adják a család leszármazását, hol több, hol kevesebb részletességgel kiterjeszkedve annak historicumára is. A család legrészletesebb és kritikai tekintetben legmegbízhatóbb leszármazását Kiss Bálinttól kaptuk a Turul 1894-ki évfolyamában. Ő tüzetesen ismeri a cs. levéltárát s annak anyagából egész sorozatot tett közzé ugyancsak 1894-ben a Tört. T. hasábjain. Az okmányok nyújtotta szájakon föl lehet haladni egész a XIII. századig s e szép és nagy multú család történetére csak ott borúl homály. Sajnos, alig hihető, hogy újabb oklevelek merüljenek föl, melyek a család eredetéhez vezetnének. Ennek földerítése pedig nemcsak a családra nézve birna érdekel és nemcsak család-tani szempontból volna fontos, de általános történelmi tekintetekből is jelentőseredmény volna. E kijelentést csak azok fogják méltányolni, kik Erdély honfoglaláskori őslakóseit keresik, akik Erdély XI. és XII. sz. beli társadalmát ismerik.

A Barcsaiak eredetét azonban egyetlen genealogusunk sem fejtette meg, sőt valamennyien óvatosan elkerülték e kérdést. Érthető ez, midőn a legtöbb genealogus több súlyt fektet a család hiúságának legyeztetésére, mint a kérlelhetetlen igazság megállapítására; nem is számolva azzal, hogy egy szemernyi igazság bármily fellengős dics-hymusznál jóval többet ér, ennél kimondhatatlanul nagyobb érdem.

A családi traditio törzsül egy 1216-ban élt Márk horvátországi bánt szerepeltet.

Schatus Barcsai

BARCSAI ÁKOS ARCZKÉPE (egykorú metszet után) ÉS ALÁÍRÁSA.
(Az arczkép Szilágyi S. «A magy. nemz. története» cz. műből.)

E nézetet hirdetik család-tani íróink közül: Wagner,¹ Lehoczky,² Kőváry,³ Bőjtke;⁴ ellenben Nagy Iván⁵ már némi kételyvel fogadja, de czáfolatába nem bocsátkozik.⁶ Kőváry, hogy kijelentésének nagyobb súlyt adjon Fejér Codex Diplomaticussára (III. Tom. I. vol. ann. 1216.) hivatkozik, de tévesen, mert egy ily horvátországi bánnak Fejérnél nyoma sincs.

Kiss Bálint által közölt oklevélkivonatokban a család első ismert tagjául egy bizonyos *Joanča* nevű jelenik meg, a ki 1250—70 körül élhetett. Közlebbi adatokat azonban róla nem ismerünk. Pusztá feltevésként Kiss Bálint két hasonnevű egyénre utal, mint a kikben a Barcsaiak őseit keresni lehet. Az egyik „*Magister Joancha archidiaconus de Sassvar*“, kinek beneficiumát 1264-ben Orbán pápa a vinczi plébániával gazdagítja. Ezen föltevés annyiban indokolt, hogy a Barcsaiak említett őseinek unokája Sumurákus mester Reyner *vinczi* comes özvegyét veszi nőül s utóbb Reyner leányutódai szintén alvinczi és szász-

¹ WAGNER Mss. tom. LXX. pag. 34.

² LEHOCZKY Stemma. II. 42.

³ KŐVÁRY Erd. családai 25.

⁴ BŐJTKE Ő Hunyadm. nem. csal. 82.

⁵ NAGY IVÁN Magyarország. csal. Pótköt. 76.

⁶ KERÉKGYÁRTÓ ÁRPÁD-nak az «Ősnemes Barcsai nemzetség története» (Buda. 1857.) cz. munkáját, sajnos nem ismerhettem meg, az ország négy legnagyobb könyvtárában (Nemz. Múzeum, Akadémia, Bpesti Egyetem és Erd. Múzeum) hiába kutattam.

szabesi családokba házasodnak. Ezen Joanchának papi állása e tekintetben nem okozna nehézséget, mert a betelepített szászok papságánál a coelibatus nem volt szorosan életbe léptetve.

A másik föltevés azon Joanchára irányul, a ki, mint „*jobbago castri Albensis*“ Sotheluk (ma Benczencz) szomszédságában birt 1291-ben marosmenti földeket. A házagos határköriírásból is megállapítható, hogy Joancha birtoka a mai Szarakszó, Akmár és Alkenyér tájékán lehetett, tehát közvetlen közelében amaz Oláh-Erkes birtoknak, melyet Sumurákus mester (Joancha unokája) feleségével kapott.

Már maga Kiss Bálint kijelenti, hogy e föltevések egyikének sem kíván több értéket tulajdonítani, mint a mennyivel az, mint pusztá feltevés bírhat, ezen kijelentése tehát engem is fölment azok tüzetesebb tárgyalása alól.

A Barcsaiak eredetére legtöbb világot vet ez idő szerint az 1340-ben kelt oklevél, melyben Barcsai László és János *barcsai comeseknek* vannak nevezve.

A comes-i czim mindig biráskodási jogot foglalt magában, az ország nem nemes, de magánjogilag szabad lakosai fölött a biráskodást mindig az arra rendelt comes gyakorolta. A királyi tisztviselők általában comes-czimet viseltek, mivoltát közelebről a hozzá fűzött jelző határozta meg: „Comes Sicolorum“, „Comes Bistriciensis“, „Comes de Megyes“, „Comes de Salisfolio“. E jelzők körvonalazták egyben jogkörét is, midőn tehát „Comes de Barcha“-ról olvasunk, önként következik, hogy *Barcsa*

község a vármegyei törvényhatóság jogköréből kivont immunis helység, annak élén a király által kinevezett tisztviselők — *comesek* — állanak. A kis terjedelmű gyér lakosságú, a hatalmas dévai vár közelében fekvő Barcsa község sohasem lehetett törvényhatósági joggal felruházott szabad királyi város, de tudjuk, hogy helyén királyi vár sem állott soha.

Barcsa község immunis voltának magyarázatát én a kenézségi intézményben keresem.

Vranchich a XVI. században így ismeri Erdélyt: Azt, ugymond, három nemzet lakja: székelyek, magyarok és szászok. Hozzájuk kell ugyan tennem az oláhokat is, a kik számra nézve akármelyikét a három közül utólérlik; de nincsen szabadságok, nincsen nemeségök, nincsen tulajdonuk, keveseket kivéve, a kik *Háczeken laknak* s a kik Hunyadi János idejében, mert annak hathatós segítségére voltak a törökök elleni hadakozásaiban, nemességre jutottak.⁸

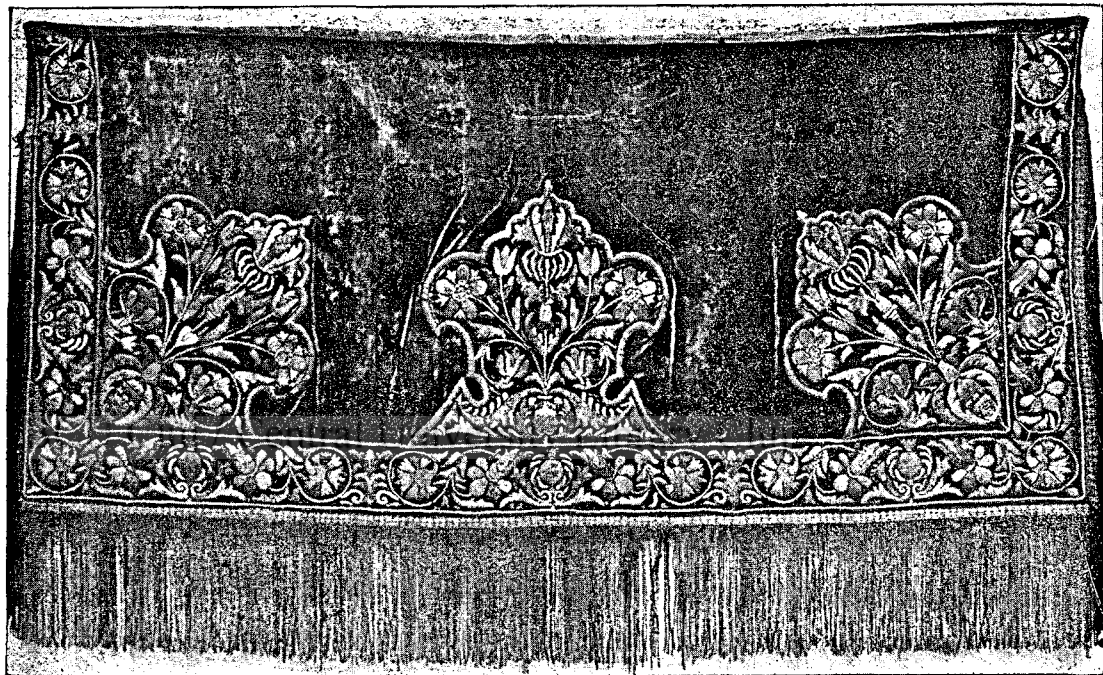
Az oláhokat a néptelenné lett Hátszeg vidékére IV. Béla telepítette be közvetlenül a nagy tatárjárás

után s azok ott királyi és földesuri bíró jogköréből kivontan kenézségek alatt éltek.⁹

1363-ban, tehát a Barcsaiakat comesi czímmel illető oklevél keltéhez igen közeli időben Hátszeg vidékén számos kenézséget találunk: „*universi kenezii et seniores Olachales ipsius districtus Haczkok*“.⁹

De nemcsak a szorosan vett Hátszeg vidékén, hanem Déva várához tartozó területen is — Barcsa eredetileg bizonyára Déva vár tartozéka volt — találunk kenézségeket, például erre az imént idézett oklevél szolgál, melyben *Zalasd* birtokát vitatják Stroyka és Zayk oláh kenézek.

Ezek alapján ugy vélekedem tehát, hogy Barcsa község eredetileg szintén oláh incolátus volt, a Barcsaiak ősei pedig annak kenézei. Hogy az idézett oklevél miért illeti comes czímmel őket és miért nem nevezi egyenesen kenézeknek, annak magyarázatát az intézmény természetében találjuk.

BARCSAI ÁKOS NYEREGTAKARÓJA.

(Az Erd. Múzeum régiségtárában.)

Hunfalvy írja idézett művében, hogy a kenézek lassanként magyar nemességet szerezvén magoknak, természet szerint meg is magyarosodtak. Bizonyítékul egy oklevelet hoz fel, melyben az erdélyi káptalan 1408-ban bizonyítja, hogy előtte István, a ponori Chael fia és Haczkokon lakos a maga és testvérci Vár, Dömötör, Danos és Gyurkos nevében óvást tett Juga ellen, ponori Szaniszló fia ellen, a ki az elvállalt közös kenézségnek negyed részét magának *nemesi czímmel* tulajdonítja, nekik nagy sérelmökre. Ellene mond tehát mindenféle titkos, vagy nyilvános beiktatásnak Ponor birtok negyed részébe.¹⁰

A megneemesedett és magyarosodó oláhok kilép-

⁸ GR. KEMÉNY JÓZSEF, Ueber die ehemaligen Knesen und Kenesiate der Walachen in Siebenbürgen. Kurz A Magazin II. — G. PRAY, Dissertat pag. 131—137. — MART. SCHWARTNER, De Scultetibus per Hung. quondam obviis. — BENKÓ, Milkovia II. 117. — HUNFALVY, Oláh incolatus Erdélyben. Századok 1879. — LEHOCZKY T., Adalékok az oláh vajdák, oláh és orosz kenézek vagy soltészok és szabadosok intézményéhez hazánkban. Tört. Tár 1892. 1894. — SÓLYOM F. F., Vázlatok az oláh-kenézi intézmény tört. ismertetéséhez. Hunyadm. tört. és rég. társ. évk. II. k. 1884.

⁹ GR. KEMÉNY, i. h. 300. stb. lap.

¹⁰ M. SCHWARTNER, i. h. 155. l.

Joancha

András

Sumurakus mester

Erzsébet, Miklós come nek, Alárd fiának leánya
egybekeltek 1310—15 között

László

nobilis de Barcha

sz. 1315 után. — 1341—1375.

János

nobilis de Barcha

sz. 1315. után. — 1340—1375

kis-barcasai István
1390.

Balázs

Leszármazók.

Erzsébet

Borbála

János
1408Antal
1408Bertalan
1408—1462Péter
1408—1462János
1462, † 15 8 előttTamás
1455, † 1514 előtt

† 1462 előtt

Antal
1462Gáspár
1501

Leszármazók.

Leszármazók.

tek a közolátság rendéből és népéből, kenézi jelle-
güknél ezáltal nagyobb tekintélyre tettek szert s így
ahhoz ragaszkodni többé okuk
nem volt.

Érdekökben állott azonban
a lakosság kiváltságait, a község
immunitását továbbra is meg-
őrizni, ezért kértek királyi meg-
bizást, lettek királyi tisztviselők:
comesek. Ez az állapot csak
akkor szűnik meg, mikor a köz-
ségre királyi adományt nyer a
család, a mikor is a comesi
biráskodást föl váltja a földesuri
biráskodás s a letelepültek a
földesur jobbágyai lesznek.

A család birtokában levő
1462-ki oklevél az örök jogon
birt hunyadmegyei Barcsa és
Sálfalva községekről emlékezik,
világos bizonyítékául annak,
hogy ezt megelőzőleg a család
tényleg királyi adományt nyert,
s így érthető, hogy nevek mellől
a comesi cím az oklevelekben
elmarad.

Egyébként is tudjuk, hogy
a kenézség és kenézi birtokok
a XV-ik századdal teljesen el-
tűntek, átalakultak.

Nézetem helyessége mellett
bizonyít azon körülmény is,
hogy az említett Barcsai László
és János atyja Sumuracus az
oklevelekben mindig *magister*
címmel jön elő, már pedig a
magister az idegeneknek (hos-
pes) *saját kebelükből* kinevezett
bírájuk volt.

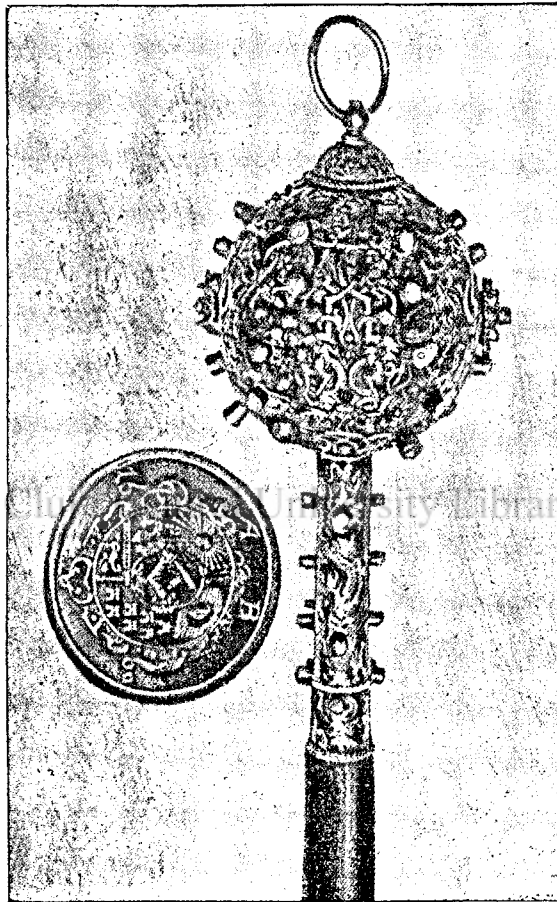
Röviden, vázaltszerűen ezekben kívántam kifejezni

álláspontomat a Barcsaiak eredetét illetőleg. Ennek
hathatós támogatását vélem találni abban is, hogy a

családi hagyomány is idegen-
ben kereste a család törzsökét,
ősul állítván a horvátországi
bánt, Márkot. De álláspontom
helyessége mellett szól azon
körülmény is, hogy mindazon
hunyadmegyei családok, melyek-
nek eredete a XIV. századba
fölnyulik, kivétel nélkül oláh
származásúak, így a Zeyk,
Kendeffi, Hátszegi, Szilvássi,
Nopcsa és a Nalácsi család-
dok is.

Fényes bizonyítéka ez egy-
részt a magyarság asszimiláló
képességének, de másrészt azon
történelmi ténynek is, hogy a
magyar nemzet fenkölt lelkület-
tel ölelte keblére mindig a nem-
zetiségeket, ha ezek a magyar
állami eszmét megérteni tud-
ták. Loyálisan nyitott tért szá-
mukra az érvényesülésre, ha a
nemzeti gondolatától áthatva a
magyar nemzeti állam föntar-
tásáért küzdöttek és szeretettel
testvériesült vele a társadalom
minden rétegében, ha azok
abból nem kivální, de benne
élni akartak.

Büszke öntudattal tekinthet-
nek tehát multjukra vissza a
Barcsaiak, mert őseik fényes
bizonyítékát adták annak, hogy
a magyar államban magyarok
és csakis magyarok akartak és
tudtak lenni, a magyar állameszméért hiven harcolni,
élni és meghalni.
Sándor Imre.

BARCSAI ÁKOS FEJEDELMI BUZOGÁNYA.

(Rainer Zs. gyűjt.-ben. Szilágyi: »Magy. nemz. tört.« cz. mű nyomán.)

Barcsai Ákos Erdély közjogában.

Már a legrégebbi időből származó történelmi em-
lékek azt igazolják, hogy a népek, köztük a magyarok
is, a háborukban bizonyos hadijelvényeket, később
pedig zászlókat használtak. Hogy ezek az első idők-
ben minők voltak, arra határozott feleletet adni nem
tudunk. De tény az, hogy minden korban képviselői
voltak az illető nép hadtörténelmi, jogi és vallási fel-
fogásának. S midőn az egyes népek állandóan letele-
pedtek, s nevezetesen megjelent a hűbéri királyság, s

ennek szellemében a földterület s a hűbéri államokban
a király fötulajdonjoga mindinkább kidomborodik,
ezeknek a jelvényeknek a fontossága is emelkedik,
egy bizonyos jelvény a hűbéri király, s vele az állam
jelvénye lesz éppugy, mint a háborukban a tartomány
ur jelvényeit viselik az ő népei. Ebben a jelentke-
zésben ezeknek a jelvényeknek csak egyéni beese
van; de akkor, midőn az állam, illetve annak feje
közvonatkozásban jelenik meg; más államokkal szer-

zódéseket köt, s mint államfő befelé az alkotmány keretébe tartozó intézkedéseket tesz s erről okiratokat állíttat ki, s ezen az okiraton használja a jelvényét, mint pecsétet, avagy a had előtt mint zászlót, a jelvénynek alkotmányjogi fontossága lesz, s annak használata e közfontosságú okiratokon az okiratnak elengedhetlen kelléke.

Nem kívánok e helyen a pecsétek és címerek történetével foglalkozni, csupán közjogi tekintetből kívánom a pecsétek és a címerek fontosságát megmutatni s hangsúlyozni, hogy a pecsét és címér használata ma is közjogi vonatkozással bír; s a magyar állam címerének a használata az egyes okiratokon, azoknak bizonyos államjogi fontosságot ad; hasonlóképp a városok pecsétein használt címerek multjokat tekintve az állam alkotmánytörténetébe nyulnak vissza s ma is használatnak.

A pecsétek és címerek történetében talán a legérdekesebb helyet Erdély foglalja el. Jól tudjuk, Erdély 3 részből állott: magyarföld, székelyföld és szászföld; a magyar földhöz csatlakozott a „Partes“ mindhárom földnek külön címere, pecsétje volt, a mint minden közjogi vonatkozású alakzatnak. Ezek a címerek, pecsétek eltérők voltak s egészen 1659 májusig törvényesen megállapítva nem lettek. Holott ez a tény nagy közjogi jelentőséggel bír. Eddig a három nemzet a pecsétjeit és címereit csupán a szokásjog erejénél fogva, ezentúl pedig írott törvénynél fogva használta; s maga az írott törvény megadta azt a jelentőséget, a mely a pecséteket megilleti. Tehát annak az erdélyi fejedelemnek, ki a szász-sebesi országgyűlésen 1659 május havában a III. artikulust előterjesztette, közjogi műveltséggel kellett bírnia s tudnia kellett azt, hogy az országos-pecsétek rendezése imminens állami feladatot alkot s a pecsét nem más, mint a közjogi személyiségnek külsőképpen való megjelenítése. Erdély három nemzetének pecsétjeit törvényesen a szerencsétlen véget ért Barcsai Ákos állapította meg. Ez a fejedelem politikájában szerencsétlen volt s mivel a török hatalma tette Erdély fejedelmi székébe, ugyszólva akarata ellenére, a sziveket meghódítani nem tudta, fejedelmi székét többször oda akarta hagyni, többször lemondott, erőltetni kellett, hogy megmaradjon; s midőn lemondásától elállott, az az indok vezette elhatározását, mely őt a fejedelmi szék elfoglalásában is megérlelte szándékában.

Lelki szemei előtt lebegett az, hogy a mennyiben a török kényszerítő akaratának nem engedelmeskedik, bekövetkezik Erdély nagy katasztrófája: a török pasasággá változtatja. Ennek az embernek fejedelemsége martyromság volt. Tudjuk jól, hogy Rákóczi Györgynek készségesebb hive, mint ő nem volt s a hűségét meg kellett szegnie a kényszer miatt és ettől a pillanattól őt Rákóczi György hitszegőnek tekintette s folyton küzdenie kellett önmagával, küzdenie kellett Rákóczi Györggyel s hiveivel s végre reá hárult az a szomorú feladat, hogy ettől a vérig kínzott országtól, a melyet a török-tatár beütések és sarcok már teljesen gyengévé tettek, az óriási adót a török részére felhajtja; mert Ali nagyvezér, a mennyiben az adót be nem szolgáltatja, az ország kirablásával fenyegette; a fejedelmet elleni részéről meg az a gyanú is kísérté, hogy a felhajtott pénz nem szolgáltatna mind át a töröknek, annál bántóbb lehetett ez ránézve, mert a gyanút történelmileg igazolni nem lehet.

Ha ez a fejedelem Rákóczival kegyesen járt el a török részéről lett összejátszással meggyanúsítva, ha Rákóczival szemben erélylyel lépett fel, belháborút idézett elő. Ez az állapot volt Erdélyben 1659 május havában, háboruk zaja volt, beütéssel fenyegetett a

török, fegyvert ragadott széke visszafoglalására Rákóczi György, s Barcsai Ákos ebben a nehéz időben alkotta meg azt a törvényt, a mely nagy közjogi tudásáról tanuskodik, a mely nevének Erdély közjoga történetében kiváló helyet biztosított. Ennek a törvénynek szövegét, bár azt Jakab Elek „Az erdélyi országos címerek története“ című értekezésében (Századok 1867 évf. 336 s köv. lapjain) közölte, kötelességünknek tartjuk itt is ismertetni.

Az országgyűlés előre böcsátja: látva azt a nagy fogyatkozást, a mely abból, hogy bizonyos pecsétje nincs, az országra háramlik s az ország saját kárán tapasztalja annak szükségességét, hogy ebből jövőben nagyobb baj ne keletkezzék az országgyűlés a fejedelem tetszéséből illendőnek itéli, hogy négy pecsét metszessék, a mint törvény magát kifejezi „az országnak négy nagyobb rendjei szerint, a melyeknek egyike úgy mint az erdélyi vármegyéké, álljon az ország praesidensénél, avagy az erdélyi ítélőmesternél. A másik, a mely a székelységé lesz, az udvarhelyszéki főkapitánynál. A harmadik, mely a szász natióé, a szebeni polgármesternél. A negyedik pedig, mely az Erdélyhez incorporált Magyarországról részéé, álljon azon részben levő ítélőmesternél. Ha pedig valamely időben ítélőmester nem találna lenni a partiumban, olyankor álljon a biharmegyei főispánnál“ kik is a keresztény hit alatt kötelesek azok megtartására, úgy hogy semminemű időben, sem senki parancsolatjára ki ne adják, hanem csak az ország rendes és rendkívüli gyűlésében olyankor vagy ők maguk vigyék el, vagy igen hiteles emberektől küldjék be, ha ők maguk semmiképp nem mehetnek; s valaki ezek közül elhalna, maradéka mentől hamarabb vagy valamely káptalanban, vagy valamely ítélőmester gondviselése alá köteles a pecsétet adni s erről köteles bizonyoságlevelet szerezni, mert ellenkező esetben tőle fog előkivántani.

Ez a rendelkezés mutatja, hogy a pecsétek fontosságáról magának az országgyűlésnek is kellő tájékozása volt. A törvény a pecséteket következően határozta meg: „A pecsétek pedig ilyenek legyenek: az erdélyi vármegyéknek a pecsétre metszett insígnájuk (jelvényük) legyen egy félsas körülvaló írása: Sigillum comitatum Transylvaniae. A székelységnek legyen egy félhold és nap, körülvaló írása: Sigillum nationis Siculicae. A szászágé legyen hét kulcos város, körülvaló írása: Sigillum nationis Saxonicae. Magyarország Erdélyhez incorporált részéé legyen: négy folyóvíz és a kettős kereszt, körülvaló írása: Sigillum partium Hungariae Transylvaniae annexarum. Ehhez azt is hozzáadván, ha valaha valamely időben (kit Isten eltávoztasson) Magyarország részei Erdélytől, ha csak ideig is eltalálnának szakadni, a mint immár szomorú példánkra egynehányszor meg is lőtt, in tali casu az erdélyi három nemzetből álló statusok *egész corpus constituálván*, az három pecséttel nomine totius regni pecsételhessenek és azok alatt mindenfelé expediálhassanak szintén úgy, mint a mikor Magyarország részei vele egy corpus voltak. Ez pecsétek nélkül, avagy ezek közül csak valamelyik nélkül is excepto casu praemisso, ha valamely expedióik nomine regni kelnének, erőtlének és hitel nélkül valók legyenek“. (Szilágyi Sándor „Erdélyi országgyűlési emlékek“ XII. kötet, 295. l.)

Ebből látjuk, hogy midőn a szász-sebesi 1659 évi III. articulus a három nemzet és a „Partes“ pecsétjét így címérét is megállapította a történeti fejlődést tartotta szemelőtt s iktatta törvénybe. Itt csupán Barcsai Ákos eme tényének méltatása lévén feladatunk, e pecsétek történeti fejlődésével nem foglalkozunk, ezt az olvasó Jakab Elek fentemlített és hűzapotló érteke-

zésében megtalálhatja. Itt még csak azt emeljük ki, hogy Barcsai Ákos, mint korának egyik legmiveltebb embere, ki már arról gondolkodott, hogy Erdélyben egyetemet alapítson, nagyon jól tudta, hogy ezen a téren csak úgy alkothat maradandót, ha a szokásjog révén keletkezett gyakorlatot iktatja a törvénybe; s

hogy ezt a feladatát mikép alkotta meg, a következők igazolják, t. i. hogy ezek a pecsétek, mint törvényes pecsétek, fennmaradtak addig, míg Erdély mint külön államjogi test létezett, vagyis a legujabb időkig.

Dr. Endes Miklós.

Barcsai Ákos pihenőhelye.

A kérdés nem tartozik a genealogia körébe s a lefolyt hírlapi eszmecserek után újat sem mondhatunk benne. Ha mégis ismétéljük, azt főleg azért tesszük, mert a szakirodalomnak még nem volt alkalma foglalozni vele, s a mellett sokan még most is azt képzelik, hogy a Kozmatelkén talált két csontváz közül egyik a Barcsai Ákosé.

Kimondhatjuk, hogy e képzelődésnek a nagy hiszékenységen kívül nincs alapja.

Ismeretes, hogy Barcsai megöletéséről három egykoru történetirónak: Bethlen Jánosnál,¹ Szalárdinál² s Kraus Györgynél³ maradtak fenn adatok.

Mind a háromnak közös tévedése volt az, hogy a megöletés helyét egy félreeső havasalji faluhoz tették. Kraus azonban azt is határozottan megírta, hogy a gyilkosság a Mezőségen történt. Miután az általa megnevezett két falu közül csak Kozmatelke van a Mezőségen, világos, hogy az íróknál topografikus tévedés történt, a mi két falu viszonylagos fekvésének nemismeréséből származott. A kritika segítségével s Huszti István⁴ és Enyedi Lakatos Márton⁵ adataival sikerült aztán megállapítani, hogy Barcsai Ákost és megölt társait Kozmatelkén kereshetjük.⁶

A megöletés körülményeire és az eltemetésre nézve nem felesleges, ha ismétéljük a legrészletesebb egykoru író — Kraus — adatait.

Szerinte, mikor Kemény János emberei Görgényből Kóvár felé útnak indították a foglyokat, Barcsai Ákost Budai Zsigmonddal együtt egy kideszkázott kutyaszállító szekérbe tették. Szalárditól tudjuk, hogy megvasalták s oda is lakatolták őket. Mikor aztán a Mezőségre értek, Barcsai Ákost egy kutya-ablakon át a szekérben meglőtték, Budainak fejét vették s utoljára Barcsai szolgáját Szövérdit konczolták fel. A gyilkosság után a halottakat a szállítókommisszió roszindulatú parancsára a parasztok Kozmatelke⁷ derekára földelték el, még pedig — a mint

Szalárditól tudjuk — a pellengér alá egy verembe. Kraus azonban elmondja a további részleteket is. Megírja, hogy Barcsai egyik komornikja Doboli István⁸ követte az urát s mikor megtudta a gyilkosságot és a temetés színhelyét, Marosvásárhelyről vásznat hozott, kiásta a fejedelmet, begöngyölte elvérzett tetemét s harangozás és énekszó mellett a templomba temettette. Ezért utóbb aztán őt Kemény János Fogarasban felakasztatta.

Kraus előadása a Doboli szerepléséig mindenben összevág a más két egykoru történetiró adataival, csak hogy még bővebb. Miután előadása ezekkel igazolható: hitelességét kétségbe nem vonhatjuk. Sőt bátran kimondhatjuk a hitelességét Doboli szerepeltetésére is, mert az, hogy Kemény Dobolit Fogarasban megölette, épen Kemény saját levelével bizonyítható.⁹ Arra aztán semmi adatunk sincs, hogy Barcsait a templomból utóbb kivitték volna s ez nem is hihető.

A krónikás előadását tehát igaznak kell elfogadnunk s tényleg igazolta a kozmatelki ásítás is.

Azon a helyen ugyanis, a hol a Barcsai emlékezetére emelt fakereszt állott, az új emlék alapozásakor két csontvázat találtak. Egyiknek a lábain erős, nagy vasbilincs volt.

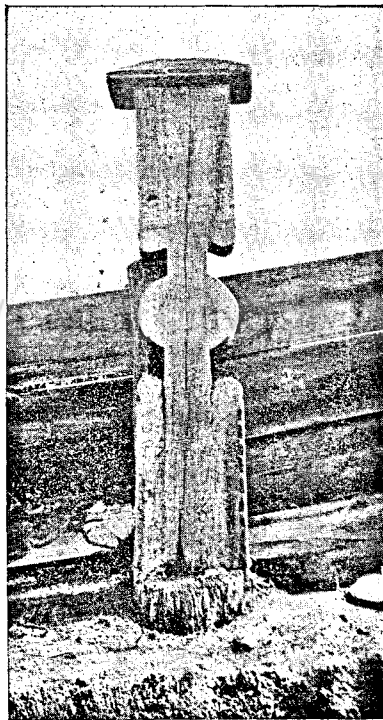
Kraustól tudjuk, hogy a falu derekára — a keresztel megjelölt helyre — előbb három embert temettek: Barcsait, Budait és Szövérdit. Ezek közül Doboli a fejedelmet kivette s a templomba temette. Maradt tehát kettő. Ezért találtak három helyett két csontvázat, a harmadik, a Barcsaié, a templomban van.

Ezekkel a tényekkel szemben vannak találgatások is, de azokkal röviden végezhetünk.

Ha történelmi kérdésben a historia írott adatai a hagyománnyal kerülnek szembe, akkor a hitelességet mindaddig az írott adatok igényelhetik, míg az ellenkezőről újabb adatok s újabb kutatás meg nem győz. A hagyomány csak akkor vehető számba, ha a történelem adatai tévesnek bizonyultak. Itt azonban szó sincs tévedésről, mert az egykoru történetiró szerint a fejedelmet előbb harmadmagával temették egy sirverembe, utóbb kivették, így kettő maradt, s az ásítás tényleg kettőt talált a megjelölt helyen. Egészen bizonyos tehát, hogy a historia-író igazat írt, s ebből ismét az következik, hogy a két megtalált csontváz a Budai Zsigmondé és a Szövérdié. Még azt is

⁸ Barcsaihoz való viszonyát l. az Adattárban megjelenő XVIII. számú oklevelet is.

⁹ Székely Oktl. VI. 239 l.

BARCSAI ÁKOS FEJFÁJA
KOZMATELKÉN.

(Az Erd. Múz. régiségtárának fényképfölvétele.)

¹ BETHLEN J.: *Reperum Transsylvanicarum libri quatuor.* (1669.) 227 l.

² SZALÁRDI: *Siralmas krónikája.* VIII. könyv. 2. r. 609—610 l.

³ *Fontes rerum Austriacarum stb. Sieb. Chronik des Schässburger Stadtschreibers GEORG KRAUS, 1608—1665.* Wien 1864. II. rész. 151—152 l.

⁴ HUSZTI: *O- és Új-Dácia.* Bécs 1881. 275 l.

⁵ ENYEDI L. MÁRTON: *Emlékezetnek könyve.* Közölte Kocz József az Erd. Múz. 1901. évfolyamában. Barcsai megöletését l. az idézett évf. 455 lapján.

⁶ Erd. Múzeum. 1901. évf. 245—48 l.

⁷ A topografikus tévedés tisztázása után joggal írhatjuk így.

állíthatnók, hogy a bilincses Budai, mert adatunk van arra, hogy öt Barcsaival együtt megbilincselve hányták szekérbe, ellenben Szövérdírről ezt nem írják.

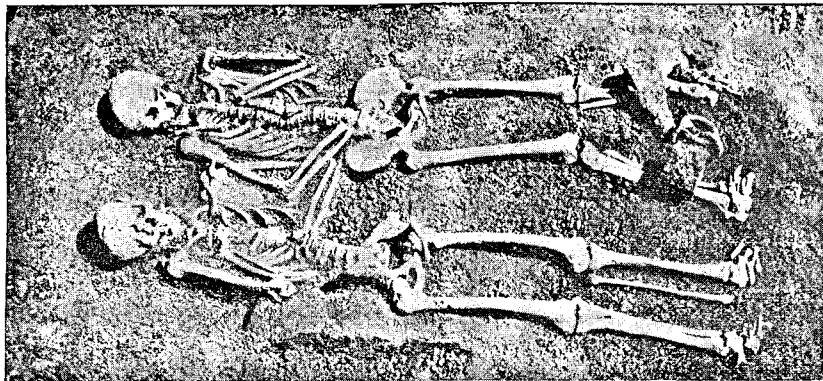
Azokkal a naiv találgatásokkal, a melyek az ásatás alkalmával a csontvázak agnoszkálása körül fölmerültek, felesleges szélmalom-harcz volna komolyan foglalkozni. Ha az eseményekkel egykorú irott igaz adataink vannak, akkor könnyű eldönteni, hogy mit ér két és fél század múlva egy-egy ezekkel ellenkező jámbor találgatás.¹⁰

¹⁰ Csupán egy hagyománnyal számolunk még. Az ásatás után újra fölmerült az a mese, hogy a múlt században Kozmatelkén élt Keczán nevű öreg papnak egy olyan könyve volt, a mely a fejedelem nyugvóhelyéről lépésről-lépésre a most felásott területet jelölte meg. Ezzel szemben konstátálom, hogy 1898-ban az állítólagos könyvre is támaszkodó hagyományok még csak azt tudták, hogy Barcsai Ákos Kozmatelke határában, illetve

Az örök kételkedést csak a kozmatelki gör. kath. templom felásatása győzhetné végkép meg. Ebben most már nem sokat remélhetünk. De a történelem adatai alapján e nélkül is azt hisszük s kimondhatjuk, hogy *Barcsai Ákos a kozmatelki görög-katholikus templomban pihen.*

Kelemen Lajos.

a harasztosi kis erdő mellett szenvedett halált. Ennél többet az 1901-i kiszállás alkalmával sem állítottak s a kik Barcsai Ákos sirja helyét a kereszt közelében jelölték meg, egy szóval sem hivatkoztak a könyvre. Biztosra veszem, hogy a lépésről-lépésre tájékozott hagyomány csak az ásatás után született. Magáról a könyvről már 1898-ban sem tudott

A KOZMATELKI SIRLELET.

(Az Erd. Múzeum régiségtárának fényképfőlvétele.)

senki a faluban olyant, a mi egykori létezését hihetővé tehetné volna, s mikor épen ezért felvilágosításért a pap fiahoz, Keczán Izidor székely-kehérvári kir. törvényszéki bíróhoz fordultam, azt a választ kaptam, hogy a könyv a mesék országából való. A levélre hivatkoztam már az Erdély 1899. évfolyamában írott cikkem egyik jegyzetében.

Barcsai Ákos fejedelem érmelése.

Az erdélyi érmelés a nagyváradi békekötéssel, 1538-ban veszi kezdetét és tart Mária Theresia haláláig, 1780-ig. Ez idő alatt, ha nem is fejlődik teljesen elszigetelten a magyar és külföldi, főleg lengyel érmeléstől, de bizonyos önálló, sajátos jelleget ölt, mely a XVII. sz.-ban uralkodó nemzeti fejedelmek idejében érvényesül leghatározottabban. Lassanként átalakítja, vagy teljesen levetkőzi a Magyarországról, vagy a nyugati külföldről jövő befolyást és a mint Roschach hosszas tanulmányozás után helyes szakértelemmel állítja,¹ bizonyos keleties vonásokat tüntet fel a kivitel részleteiben, a díszítvényeken, a virágdíszek sajátos alkalmazásában, — melyektől mi ma nem tagadhatjuk meg azt, a mit az idegen Roschach nem ismerhetett fel: a nemzeti jelleget. Az ornamentális motívumok legaprólékosabb kidolgozásának előszeretete, szemben a vésett, vagy trébelt embri alakok rideg merevségével, míg egyrészt egyik jellemző vonása az erdélyi érmelésnek, másrészt azt igazolja, hogy erdélyi fejedelmek nem tartottak pénzverőműhelyekben képzett éremvívő művészeket, hanem legtöbbször ötvösökre bízta a bélyegek vésését, kik aztán önkénytelenül is a díszítő elemek kidolgozásában ragyogtatták művészetüket.

Másik jellemző vonása Erdély érmelésének, hogy hovatovább mindjobban kiszorítja a kis pénznemeket és a megszorított többszörös ducatokat és ezüst tallérokat nemcsak kerek, hanem 4, 6 vagy 8 szögletű csegelyek alakjában állítja elő, melyeknek gyakori jelmondatai mindmennyi hú kifejezői a kor szellemének.

A magyar érmelésből átvett vallásos alakoknak, Szt.-Lászlónak és a Boldogságos Szűznek helyét a XVII. sz. folyamán foglalják el véglegesen a fejede-

lem képe, a nemzeti és esaládi címerek. A szt. király Bocskay aranyán, Magyarország védőasszonyának képe pedig II. Rákóczi György aranyain fordul elő utoljára.

Fejedelmünk, Barcsai Ákos uralkodása a XVII. sz. második felére, tehát arra az időre esik, mikor Erdély érmelése a nemzeti fejedelmek korára bizonyos tekintetekben kifejtett és fentvázolt sajátosaival karakterisztikus jelleget mutat. Mindaz, a mit általánosságban mondottunk az erdélyi érmelésről, áll Barcsai éremverésére is, sőt mondhatjuk, soknemű, kizárólagos nagy darab érmeivel egyedül képviseli tisztán az erdélyi éremverésnek nemzeti sajátosságát. Azzal pedig, hogy a fejedelemnek nemcsak vértezett, hanem dolmányos alakját is mutatják folyó pénznemei, egyedülivé válik.

Érmelése csak két esztendőre, 1659-re és 1660-ra terjed, de e két esztendő elég idő arra, hogy 5 érem-typus 47 variánsal hagyja el a kolozsvári, szebeni, brassói és segesvári pénzverőműhelyeket Barcsai neve alatt. Anyaga mindeniknek arany vagy ezüst. Arany-érmeit az 1527 óta mindvégig használatban levő² aranypénzegységében (ducat 3.42 gr.), vagy ennek többszörösében verette. Legnagyobb pénzneme, a 10-es arany mellett veretett 9-es, 7-es, 5-ös, 2-ös és 1-es aranyokat, de az egység részében soha.

Egyedüli ezüst pénzneme a tallér, mely 27 gr. súlylyal az ezüstpénz egysége Erdély érmelésében.³

Érmeinek formája leggyakrabban kerek, de a 6 szögletű csegely alak is előfordul egyik kolozsvári 10-es aranyánál és egy ezüst tallérnál, Brassóban pedig 10-es, 9-es, 5-ös aranyokat és ezüsttallért vertek 8 szögű csegely alakban.

² Dr. TERGINA GYULA: Erdély érmészete. Arch. Ért. Uj foly. II. k. 1882. 40 l

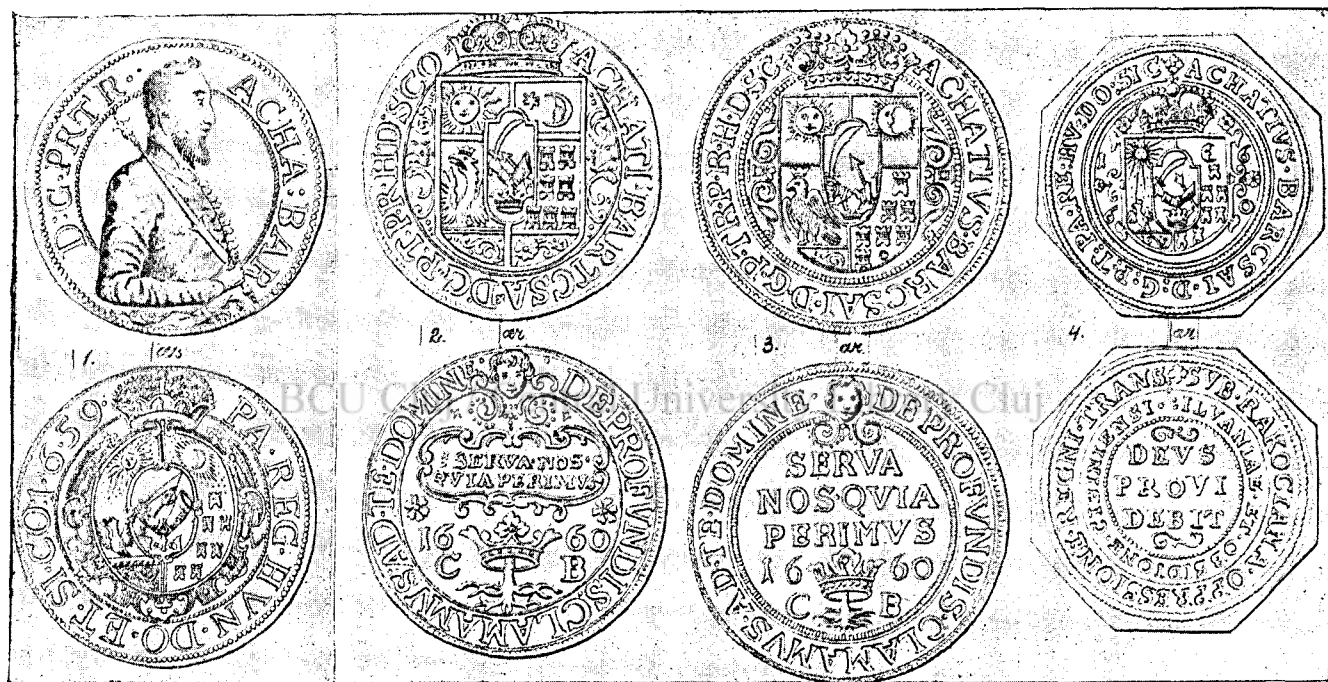
³ U. o.

¹ «E sai sur les monnaies de Transylvanie. 1881.»

Érmeit az elő- és hátlap verete szerint két nagy csoportba, az arczképes és arczképnélküli érmei csoportjába sorozhatjuk. Mielőtt azonban rátérnénk ezek ismertetésére, lássuk, hogy időnként mely pénzverdék állottak rendelkezésére és ezek felsorolása rendjén térjünk ki az egyes csoportok ismertetésére, annyi- val is inkább, mivel a pénzverdék változásával jár együtt az éremtípusok változása.

A 60.000 tallér, melyet 1658 szept. első felében fizettet Kolozsvárral a Rhédei visszahelyezése végett bejött török,⁴ úgylátszik elvette a kedvét a városnak a Rákóczihoz való pártolástól, mert hűségesen szolgálja 1659 folyamán új urát, a töröktől fejedelemmé tett Barcsait. Ez év folyamán más pénzverde nem dolgozott Barcsai részére. A gyulafehérvárit a török fentemlített inváziója semmisítette meg; a szebeni 1614-, a brassói 1624 óta szünetelt, a nagybányait pedig Rákóczi a Partiummal együtt az 1659. jan. 30-ki egyez- ség daczára is folytonosan kezében tartotta. 1660

[gariac] DO-[minus] ET· SI-[culatorum] CO:[mes] 1659 — és a fejedelem teljes címere, mely több-kevesebb rövidítéssel, lényegében változatlanul, minden érmén feltalálható. A belsőpontkör a kétrészre osztott ovalis címérpajzsot foglalja magában, melyen belül heraldikai sorrendben a székely, magyar és szász nemzeti címerek foglalnak helyet, az 1659-kiszász-sebesi országgyűlés megerősítése szerint⁶ a nap és félhold, mint a székely nemzet; a félsas, mint az erdélyi magyar vármegyék; a hétvár, mint a szászország címere. A Partium részére ugyanezen országgyűlésen megállapított jelvényt: a négy folyót és kettős keresztet a címerek közt nem találjuk meg, bár a feliratokban a Partium urának is vallja magát. E nemzeti címerek veszik körül az ovalis szív-pajzsban elhelyezett Barcsai címet: a koronán könyöklő, kardot tartó és alsó karján felülről lefelé irányított nyíl által átlőtt jobbkezet. A címérpajzs díszítőmunkái között Kolozsvár sigláját, a C—V betűket találjuk meg.

BARCSAI ÁKOS ARANYÉRMEI.

(Az Erd. Múz. régiségtárában.)

elején a kolozsvári pénzverde már Rákóczi számára vert arany és ezüst tallérokat s csak szerencsétlen gyalui csatája után került vissza Barcsai kezére, mikor régi bélyegeket használt a pénzverésnél.

Kolozsvár, pénzverőváros C—V siglája alatt 1659-ben 10-es, 2-ös, 1-es arany, 1-es ezüsttallér; 1660-ban 1-es arany, 1 es ezüsttallér hagyta el a pénzverdét.⁵ Ezek az érmei alkotják Barcsai érmeinek egyik főcsoportját, az arczképes érmei csoportját. Nem is vert Kolozsvár arczkép nélküli érmet Barcsai számára.

1-ső számú éremképünk ilyen előállítású 10-es aranyat mutatja be, előlapján a fejedelem jobbranzó, gombos dalmányval fedett mellképével, a mint fődelen fővel jobbjában fejedelmi kormánypálczát tart. A két pontkör közé foglalt felirat: ACHA:|tius| BAR- [esai] D:|ei] G:|ratia] PR:|inceps] TR:|ansylvaniae], az érem hátlapján folytatódik: PA:|rtium] REG:|ni] HVN.-

⁴ SZILÁGYI SÁNDOR: Erd. tört. II. 274 l.

⁵ Az adatokat, valamint a mellékelt éremképeket RESCH ADOLF «Siebenbürgische Münzen und Medaillen» ez. munkájából állítottam össze.

A mellképnek Erdély érmelesében szokásos előállításával is találkozunk Barcsai érmein, a mint ugyan- csak jobbra tekintő felsőtestét szépen kidolgozott vért, fejét pedig kucsma fődí. Ezen felfogásban is jobbjában kormánybotot tart, míg baljával kardjának markolatját fogja. Ilyen bélyegekkkel csak kisebb pénznemek verettek.

A mi az arczképek művészi kivitelét illeti, csak annyit mondhatunk, hogy sokkal jobb kivitelűek ugyan, mint pl. Báthori Gábor arczképei, de művészi kezekre egyáltalában nem vallanak. Eppen olyan sablonszerűen készítették vésői a verde számára, mint Erdély más fejedelmei alatt.

1660-ban, a változott politikai viszonyokkal fordulattal állott be Barcsai érmelesében. Egyetlen pénzverdeje, a kolozsvári, még 1659 végén a hirtelen előnyomuló II. Rákóczi György kezébe került s ő maga a hozzácsatlakozott szászországra támaszkodva a déli részekbe vonta magát, midőn pedig értesült Rákóczi további előnyomulásáról, Szebenbe zárkozott.

⁶ Erdélyi Országgyűlési Emlékek XII. k. 295 l.

A gyalui csatát a két év előtt megkezdett behódoltatás, Várad feldulása, Barcsai és Haller elfogatása követte a török részéről, mivel állítása szerint nem küldötték be a portára az évi adót és kikötött hadi sarczot. A kétségbeesett ország 44 erszény mindenikében 500 tallért küldött a török kiengesztelésére, a mire szabadon bocsátották a fejedelmet és levették Haller lábáról a vasat.⁷

A szükség és a telhetetlen török kielégítésére már Szebenben, az ostrom alatt veretett Barcsai érmeiket, de úgy látszik nem győzte a szükséglet fedezését és a brassói pénzverőműhelyét is újból be kellett rendeztetni. Ezalkalommal állították fel a segesvári pénzverdét is, mely most lépett először az erdélyi pénzverőműhelyek sorába s később Kemény és Apafi alatt folytatta működését. A kolozsvári ismét Barcsai számára verte régi, arczképes bélyegekkal a 10-es aranyakat és tallérokat.

Az 1660-ban működő négy pénzverde közül kétségtelenül a szebeni vitte a főszerepet; míg Kolozsváron és Brassóban 10-es aranyat és tallért, Segesváron csak tallért vertek, addig Szeben 10-es, 9-es, 7-es, 5-ös, 1-es aranyokat és tallért állított elő. Szalárdi⁸ arról értesít, hogy „Barcsai Ákos az obsidio alatt Szebenben a Rákóczi fejedelem mellett levő fő- és nemesi rendek szállását felveretvén, a mi arany és ezüst marhát kaphatott, abból maga képeire, címérére tallért veretett vala, ilyen rajtavaló irással: Serva nos Domine, quia perimus.”⁴

Grafius német krónikás szerint⁹ „Szebenben nem verhetek elegendő tallért, annyi nemes zuzta össze ezüst ékszerit, annyi polgár és paraszt feleségének övét és kapcsát”.

Az ujonnan berendezett és felállított pénzverőműhelyekből került ki Barcsai érmeinek második főtípusa az arczképnélküli érme vagy szükségpénzek csoportja.¹⁰ (Ilyen aranyakat mutat 2. és 3. sz. éremképünk Brassóból, a 4. sz. Szebenből.)

A mint az abnormalis időkben történni szokott, — a nagy pénzszükséglet hirtelen kívánatos kielégítése — ez alkalommal sem hagyott elég időt az éremvésőknek a sok munkát igénylő arczkép kidolgozására, leszorult tehát az az éremről és helyét vallásos jel-

legű jelmondatok foglalták el, melyek mig egyrészt könnyebben kivihetők voltak a vésés technikájában, másrészt hangulatot is kívántak kelteni a szorongatott fejedelem mellett és mindenképen őszinte tolmácsolóivá váltak, örök időkre, a sokat szorongatott haza kétségbeesett hangulatának.

Barcsai az ostrom alatt Szebenben vert érmén (4. sz.) tiltakozik Rákóczi hódító törekvései ellen; SUB · RAKOCIANA · OPPRESSIONE · REGNI · TRANS — ILVANIAE · ET · OBSIDIONE · CIBINENSI. — DEUS | PROVI | DEBIT-|. Brassó (2. 3. sz.) elkeseredetten fordul az Istenhez; DE PROFVNDIS · CLAMAMUS · AD · TE · DOMINE · — SERVA · NOS · QVIA | PERIMVS | — Szeben jelmondatát 2 soros kör- és 3 soros feliratban; Brassó 1 soros kör- és 2 vagy 3 soros feliratban verette érmeire, a mint azt 2., 3., 4. sz. képmellékletünk is mutatja. Segesvár Brassó jelmondatát hasonló előállításban adja érmein.

A jelmondatok alkalmazásával a fejedelem teljes címe az érem címeres előlapjára szorul, hol a címér és szívpajzs megváltozott alakja és osztása mellett a nemzeti és családi címerekben történt változások is mutatják a heraldikával nem sokat törődő háborus idők hatását. A magyar vármegyék részére csak mult évben hivatalosan megállapított és a kolozsvári vereteken látott koronázatlan félsas, mind a három pénzverdéből koronával, sőt egyik brassói vereten (3. sz.) teljes alakjával kerül elő.

A növekvő vagy fogyó félhold, mely mellett a brassói érmeiken (2. sz.) a hatágu csillag ismét megjelenik, egyaránt gyakori előállítás.

A családi címér szintén módosított alakban jelenik meg a szebeni és brassói tallérokon, a mennyiben a felülről vagy alulról ható nyíl mindig a felső kart szúrja át, sőt az 1. sz. brassói tallér ez utóbbi változattal, balkézben tartatja a kardot.

* * *

Barcsai érmelesében az arany és ezüstből különböző alakban vert pénznemeknek — aránylag rövid időre terjedő uralkodása alatt való — megszorodása; a változott politikai viszonyokkal számban növekvő pénzverőműhelyek és az ezekből két egymástól eltérő előállításai azok a jelenségek, melyek által érmelesé kora historiájának, anyagi és morális viszonyainak nemes érzebe vésett hű tükörképévé és Erdély numismatikájára mindig tanulságossá válik.

Kovács István.

⁷ SZILÁGYI SÁNDOR: Erd. tört. II. 290 l.

⁸ Síralmas krónika. IX. 478 l.

⁹ SZILÁGYI SÁNDOR: Erd. tört. II. 289 l.

¹⁰ Téved SZALÁRDI, midőn fenti idézetében Szebenben vert arczképes érmeiről beszél; valamint azon állításában is, hogy «Serva nos Domine, quia perimus» feliratu érmekek kerültek volna ki Szebenből. Ezek, a mint látni fogjuk csak Brassóban és Segesváron verettek.

Ő s f á k.

— Összeállította: Gyulai Rikárd. —

XXXIX.

nagybarcsai Barcsai Tamás leszármazása.

(A leszármazási-táblát lásd a következő lap elején.)

1. A nagybarcsai Barcsai cs. Lásd XVII. 6. és XXX. 7. alatt.

Joancha
András
Sumurakus
mester
Joannes
de Barcsa 1375
a ki tül is

Joannes
de Barcsa 1375
János, 1418
Tamás
1455, † 1514 előtt
Ákos
1500, † 1515 előtt
András
1509, † 1555 előtt
István
1555, † 1592
Sándor
1595—1637
Palaites Erze
1628
Sándor
1637, † 1664 előtt
Fodor Klára
1670
Tamás, 1666
Baldogfalvi Mag.
András
1694, † 1700
s-szentgyörgyi
Nagy Erzsébet
János
1720—42
Almádi Klára
1750. üvegy

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32								
nagy-barcsai Barcsai János * szóváthai és szavai Almádi Klára		sarkadi Türi László nagy-váradi Horváth Kata		borbátvázi Szabó alias Bája István vajda-hunyadi Markocsány Klára		ribiczei Ribiczai Albert seréfi Kenderesi Zsófia		Bruckenthal Mihály Brenner Ágnes		sachsenfeldi Binder (Sachsenfels) Károly-Pál pozsonyi Dobosi Zsófia-Krisztina		Kissling Ádám a) Seiweth (Severinus) Erze b) Klein Mária		kesslerni Kessler György-János Leonhard Mária-Johanna		kénosi Sándor József széplaki Petrichevich-Horváth Mária		gagyai Pálffy Zsigmond al-csermátoni Damokos Anna		sárdi Simén György iszlói Iszlai Mária		torozkó-szentgyörgyi Toroczka Mihály vargyasi Daniel Klára		nagy-barcsai Barcsai Ádám a) báró Jósika Borbála b) Maróthi Klára		vargyasi Daniel Ferencz gagyai Pálffy Julia		losonczi báró Bánffy Imre hidvégi Mikó Zsuzsa		jósádi báró Györffy Sámuel tancsi Földvári Judit									
Zsigmond * 1764—73		Ágnes		Bája József sz. 1736, † 1796		Mária sz. 1750, † 1802		László* kamarás 1792, † 1814		Zsófia sz. 1783		József-János-Mihály kamarás sz. 1781. VI. 24. † 1859. IV. 23.		József sz. 1753. V. 26. † 1807. XII. 18.		Kata-Zsófia sz. 1757. IV. 4. † 1794.		Bálint-György sz. 1753. V. 26. † 1818. VII.		Mária-Johanna sz. 1765 egybk. 1783 † 1821. II.		Mózes		Lajos		Mária		György 1790		Klára sz. 1759—63 közt		János 1791—92		Teréz † 1818		Elek 1773		Mária	
László sz. 1803, † 1880. XII. 13.		Zsófia sz. 1783		József-János-Mihály kamarás sz. 1781. VI. 24. † 1859. IV. 23.		Kata-Zsófia sz. 1757. IV. 4. † 1794.		Bálint-György sz. 1753. V. 26. † 1818. VII.		Mária-Johanna sz. 1765 egybk. 1783 † 1821. II.		Mózes		Lajos		Mária		György 1790		Klára sz. 1759—63 közt		János 1791—92		Teréz † 1818		Elek 1773		Mária		Gergely † 1862		Mária sz. 1823, † 1893. XII. 28		Mária					
Béla																Mária																							

nagy-barcsai Barcsai Tamás
1. neje: kásznai báró Bornemisza Eszter
2. neje: losonczi gróf Bánffy Kata
(Ezek leszármazását, lásd a végén)

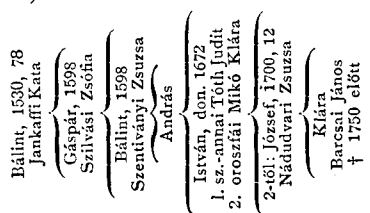
2. A szóváthai és szavai Almádi cs.

Források: K. 7. — N. I. I. 18. és XIII. 13. — B. — Sz.-Dob. Monogr. — S. ung. A. — S. sbbg. A. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Donatio 1672-ből Apaffi Mihálytól Almádi István részére. (N. I. — B.)

Igazolta e cs. nemességét m.-n.-zsombori Sombori Lajos a kamarási méltóság elnyerése alkalmával. Jakab Elek (Kolozsvár tört. II. 742. 1.) az Almádiakat a kolozsvári ősrégi nemes családok közt említi.

NB. Egy Almádi Gergely, Ernyéről, 1603. II. 7-én mint lófő hűségi- esküt tesz. (Sz. Okt. V. 1031. sz. 265. 1.)

Czímer: Kék pajzsban, zöld téren, fészkeben ülő pe-

* A jelen ősfával nem egyezik meg Barcsai Akos cs. és kir. kamarásnak (kinek anyja Barcsai Zsuzsa, a László kamarás († 1814) nővére volt) leszármazása, mivel Barcsai Akos igazolt ősai ezek:

1. nagy-barcsai Barcsai Mihály.
2. gyermek-monostori Kemény Judit.
3. Br. Inczédi Samu.
4. szentmártoni Lészai Anna.
5. osdolai Kún László.
6. k.-rhédei Rhédei Krisztina.
7. Szentkereszti András, † 1745. (fogarasi kapitány).
8. borosjenői gr. Korda Mária.
9. nagy-barcsai Barcsai János.
10. surányi és kisljenői Náduvári Klára.
11. borosjenői Türi
12.
13. vargyasi Daniel István.
14. gyermek-monostori Kemény Zsófia.
15. Gr. Pekri Lőrincz, † 1709. III. 6.
16. a) Csókási Judit.
b) Petróczy Kata.

1. Barcsai Péter.
2. Br. Inczédi Teréz.
3. Br. és gr. Kún Miklós.
4. Szentkereszti Julia.
5. Barcsai Zsigmond.
6. borosjenői Türi Agnes.
7. Br. Daniel István.
8. Gr. Pekri Polixena.

likán saját vérével három fiát táplálja. — Sisakdísz: két fekete sasszárny között egyenes kard függőleges helyzetben. — Takarók: kékaranyvöröszüst.

Igy pecsétel szavai Almádi Zsigmond „nemes Dob. vm. edgyik szolgabirája“. A pecséten „Sigismund. Almádi“ körirat látható. (Czímergyűjteményünk. — S. sbbg. A. 51. táb., hol sisakdísz hiányzik.)

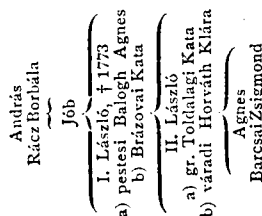
Földtehermentesítési kárpótlást nyertek: Sámuel: Szava, Ombuz, Szentegyed, Kis-Devecser, Szász-Zsombor (Dob. vm.);

Károlina, Sala Sámuelné: O.-Gyéres, Alsó-Szóváth (Kol. vm.) községekben volt birtokok után.

NB. Almádi Gergely (Georgius de Almád) 1408-ban említve. (Gr. Teleki cs. oklt. I. 265. sz. 342. 1.) Almádi Péter (de Macskás) erdélyi alvajdai ember, 1478-ban. (Gr. Teleki cs. Oklt. II. 93. sz. 134. 1.) Almádi Péter 1498-ban mint kir. ember említve. (Gr. Teleki cs. oklt. II. 147. sz. 226. 1.)

3. A sarkadi Türi cs. Lásd XX. 6., XXXII. 14. és a 4. füzetben „Pótlás“ alatt.

Leszármazás N. I. szerint:

Igazoltuk már, hogy II. Lászlónak gr. Toldalagi Kata nem az első, hanem a második neje volt. II. László sz. 1747-ben és meghalt 1813. III. 23-án. Ha László először már 20 éves korában nősült volna, akkor is első gyermeke csak 1768-ban születhetett. A táblán leányául irt Agnes, Barcsai Zsigmondné, ki 1779-ben özvegy, ezen évben tehát csak 11—12 éves lehetett. Ebből kitünik, hogy a N. I. által

közölt leszármazás nem helyes és hogy Türi Agnes, Barcsai Zsigmondné, II. Türi László leánya nem lehet.

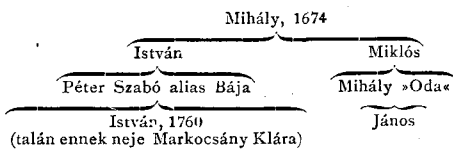
4. *A nagy-váradai és teleki Horváth cs.* Lásd XXXVIII. 4. alatt.

Menyhárt { András { Ferencz { András { Kata, 1772
Fekete Mária { Barcsai Klára { g. Teleki Borbála { Türi László

5. *A borbátvizi Bája cs.* Lásd XI. 3. alatt,
Pótlás:

Földtehermentesítési kárpótlást nyertek: Zsuzsa, Balás Izsákné: Hobicza-Urik, Felső-Barbatény, Alsó-Urikány, Lupény, Hobitsény, Livadzel (Huny. vm.); Róza, Szeredai Domokosné: Farnadia, Kajanel, Besán, Szuliget, Valisora (Huny. vm.); József, Kenderesi Abrahámné: Sily-Korojesd, Al-Barbatény, Petrilla, Iszkrony, Krivádia, Merisor, Banyicza, Alsó-Szálláspatak, Kőallya-Ohába, Pokolvaltsel, O.-Brettey, Malajesd, Felső-Szálláspatak, Kis-Bár, Korojesd (Huny. vm.); Petrona, Fábiánné: Mikeszása, Keszler (Kük. vm.); Emma, Csepiné: Berekszó, Füzesd (Huny. vm.) nevű községekben volt birtok után.

Leszármazás Mike szerint ez:

6. *A vajda-hunyadi Markocsány cs.*

Források: N. I. VII. 322. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Igazolta e cs. nemességét és czímerét Szeredai Aladár a kamarási méltóság elnyerése alkalmával.

Lásd még Orsz. It. — „Markocsán de Macedonia“ 1650-ből a „Gy. k. 25. Lib. Reg. 112.“ jelzet alatt őrzött okmányt, mely valószínűleg a tárgyalts családra vonatkozik.

Földtehermentesítési kárpótlást nyertek:

Demeter Péter Lajos Zsigmond és Borbála	}	Almás-Szelistye, Glodgilesd, Tataresd (Huny. vm.);
---	---	--

Sándor: Kecskedága, Bánpataka (Huny. vm.);
Elek: Kecskedága (Huny. vm.);
Benedek: Kecskedága (Huny. vm.);
Ákos: Nyavalyafalva, Fel-Pestes, Kecskedága (Huny. vm.);
Klára, Martonosiné: Kecskedága (Huny. vm.); Ipp, Leicsmér, Badacsony (Kr. vm.) községekben volt birtok után.

7. *A ribiczei Ribiczei cs.* Lásd XI. 4. alatt.

Pótlás:

Földtehermentesítési kárpótlást nyertek: Károlina, Bán Mihályné: Erdőhát, Gaunosza (?) (Huny. vm.); Ágnes, Czegöldiné: Sztrigy-Ohába (Huny. vm.); Polixena (vagy Ribiczei . . . né. Keresztes Polixena): Ribicze (Zar. vm.); Zsuzsa: Szkrofa (Zar. vm.); Tamasesd, Almás-Szelistye (Huny. vm.); Ferencz: Ribicze, Brád, Mesztákon (Zar. vm.); Ágnes, Rainné: Almás-Szelistye, Tataresd (Huny. vm.); Ágnes, Veresnő: Glodgilesd, Tamasesd, Tataresd (Huny. vm.); Antal: Almás-Szelistye, Tamasesd, Glodgilesd, Tataresd (Huny. vm.);

János: Almás-Szelistye, Tataresd (Huny. vm.);
Róza, Martonosi Györgyné: Abocza, Tamasesd, Tataresd (Huny. vm.);
Dénes: Tataresd, Tamasesd, Almás-Szelistye (Huny. vm.);

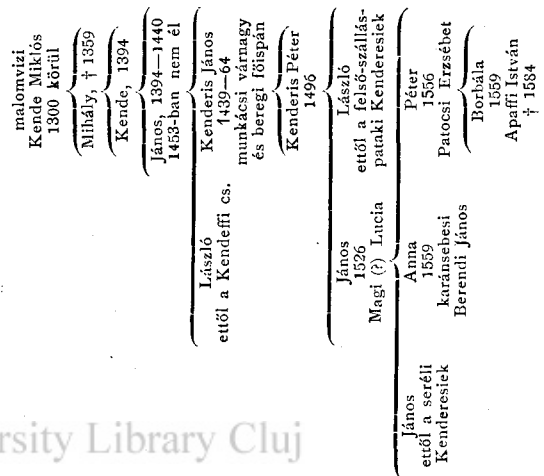
Anna, Ivuly Lajosné: Reketyefalva, F.-Farkadin, Macsó, Gonczága, Szt.-Péterfalva, Uncsukfalva, Brázova, Pojeny, Lupény (Huny. vm.) községekben volt birtok után.

8. *A seréli Kenderesi cs.* Lásd XV. 15. alatt.

Pótlás:

Ugy a seréli, mint a felső-szálláspataki Kenderesi cs. a malomvizi Kendeffi családdal közös törzsből ered. Puscariu szerint oláh származású, mely állítását nem czáfolhatom meg, mivel okmány (Gr. Teleki cs. oklt. II. 3. sz. 4. l.) szől mellette.

Leszármazás:

Földtehermentesítési kárpótlást nyertek: Kenderesi Zsigmondné, Jordán Anna: Serél, Hobitsény, F.-és A.-Urikány, F.-Barbatény (Huny. vm.);

Farkas: Livadzény, Serél, Rusor (Huny. vm.);

Lajos: Serél, Rusor (Huny. vm.);

István: Al-Barbatyén, Iszkrony, Rusor, Jóvaltsel (Huny. vm.);

János: Serél, Rusor (Huny. vm.);

Ákos

György

József } Serél, Rusor (Huny. vm.);

Miklós és

László

Ágnes, Bágya Károlyné: Sövényfalva (Kük. vm.);
Klopotiva, Rusor, Fejérviz, Vajdei, Gonczága, F.-Barbatény, Hobitsény, F.-Urikány (Huny. vm.) községekben volt birtok után.

9. *A Bruckenthal (helyesen bruckenthalii Breckner) család.* Lásd IX. 5. alatt.

Pótlás:

Kamarási méltóságot nyertek: 1814-ben József (báró, † 1859. IV. 23.); 1857-ben József (báró, † 1867. IX. 12.); 1865-ben Hermann (báró, † 1872. III. 9.)

Földtehermentesítési kárpótlást a cs. ezen községekben volt birtok után nyert: 1. Bethlen-Szentmiklós, 2. Al-Kápolna, 3. Sz.-Völgye, 4. M.-Bénye, 5. Szpin, 6. Szépmező, 7. Szancsal, 8. Glogovicza, 9. Lodormány, 10. Keszler, 11. Királyfalva, 12. K.-Iklód (Kük. vm.); 13. Jaász, 14. Hurecz, 15. Bethlen, 16. Szkoré, 17. Al-Szombatfalva, 18. N.-Vajdafalva, 19. K.-Vajdafalva, 20. Ludisor, 21. A. Ucsa, 22. F.-Ucsa, 23. Besimbak, 24. F.-Vist, 25. A.-Vist,

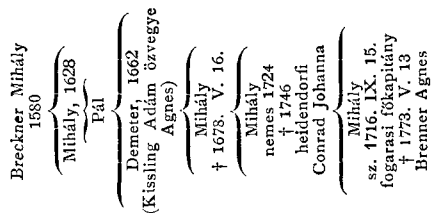
26. Dragus (Fog. vid.); 27. Mgy.-Keczel, 28. Ol.-Keczel, 29. Seredem, 30. Kraszna-Horváti, 31. Al-Bán (Kr. vm.); 32. Medvés, 33. Elekes, 34. Farkas telke, 35. Al-M.-Orbó, 36. Királypataka, 37. Bacza, 38. Cs.-Mihályf. (Dob. vm.); 39. F.-Orbó, 40. Spring, 41. Drassó, 42. Vingárd, 43. Gergelyfája (A.-Fej.-vm.); 44. Al-Gezes, 45. Nucsésd (F.-Fej. vm.); 46. M.-Gy.-Monostor, 47. O.-Gy.-Monostor, 48. O.-Bikal, 49. Roska, 50. Sztána (Kol. vm.); 51. K.-Paczal, 52. Paczalusa, 53. N.-Paczal, 54. Csekenye, 55. Zálnok (K.-Szoln. vm.); 56. Gyalakuta, 57. Szereda-Szent-Anna (Mrs. sz.).

Személyenként:

Mihály, báró: 27, 28, 29.

József, báró: 1—9, 10, 13—21, 23—26, 32—36, 44, 45.

Mihály neje, báró Wesselényi Anna és gyermekei: Gyula, Árpádina és Ilona: 4, 5, 7, 11, 12, 30, 31, 37—43, 46—57.

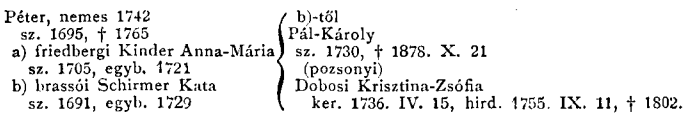
10. *A (brennerbergi) Brenner cs.* Lásd: IX. 6. alatt és „Pótlás“ Gen. Füz. I. 5. sz. 68. 1.

11. *A sachsenfelsi Binder (Sachsenfels) cs.*

Források: U. N. I. — Kk. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Nemeslevél (címeres-) kelt Bécs, 1742. VII. 30-án, Mária Teréziától, Binder Péter, brassói tanácsos, neje Schirmer Kata s fiai József és Pál-Károly részére a „sachsenfelsi“ előnévvel és ezen

címerrel: jobbaránt ezüst hullámos pólyával hasított pajzs felső vörös mezejében két hatágu arany csillag közt fölfelé álló aranymarkulatu kard; az alsó kék mezőben hármasszikla középsőjén arany paszomántos, öves és süveges vörös ruhás vitéz, kezében fáklyát tart. — Zárt sisak. — Sisakdísz: Két, jobbról kékarany, balról vörösarany bivalyszarv között az alsó mezőbeli vitéz a sziklán. — Takarók: kékezüst-vörösarany. (Orsz. It. Lib. Reg. Transsylv. IX. 230. c. i. — Erd. kanc. No. 399/1742.)

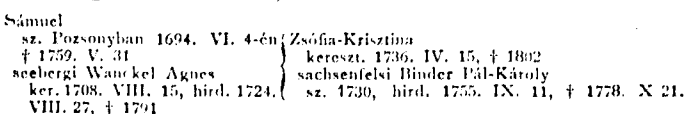
12. *A pozsonyi Dobosi cs.*

Források: Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Tudomásunk nincsen.

Czímer: Kék pajzsban arany oroszlán, felemelt jobbában görbe kardot tart. — Sisakdísz: a pajzsalak növekvően; itt a kard hegyére török fej van szúrva. — Takarók: Kékarany mindkétfelől.

NB. Ilyen címeres pecsétet használt 1791-ben Dobossy Gergely, Csongrád vmi. assessor. (Lásd S. ung. A. 108. táb.)

13. *A kisslingsteini Kissling cs.*

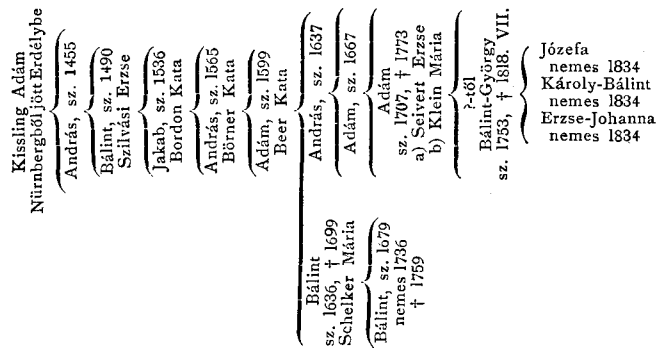
Források: Tb. d. adl. H. — S. ung. A. — S. sbbg. A. — Kk. — M. M. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Nemeslevél (címeres-), osztrák, kelt 1736-ban Kissling Bálint, (sz. 1679, † 1759) részére a „kisslingstein“-i előnévvel. (M. N. Suppl. 339. 1.)

Nemeslevél (címeres-) kelt Bécs, 1834. I. 7-én néhai Kissling György-Bálint, szebeni senator gyermekei: Józefa, báró Bruckenthal Józsefné, Károly-Bálint és Johanna-Erzsébet részére a „kisslingstein“-i előnévvel. (Orsz. It. Lib. Reg. Transsylv. XV. 16. c. i. f.)

NB. Egy Kissling Nep. János 1821. III. 23-án nyer címeres nemeslevelet. (Orsz. It. Lib. Reg. LXIV. 627. — c. i. f.)

Leszármazás:

Czímer a): Osztott pajzs; a felső mezőben egy repülésre kész sas; az alsó mezőben egy kétfarkú oroszlán. (S. sbbg. A. 117. táb. Kissling András pecsétje szerint.)

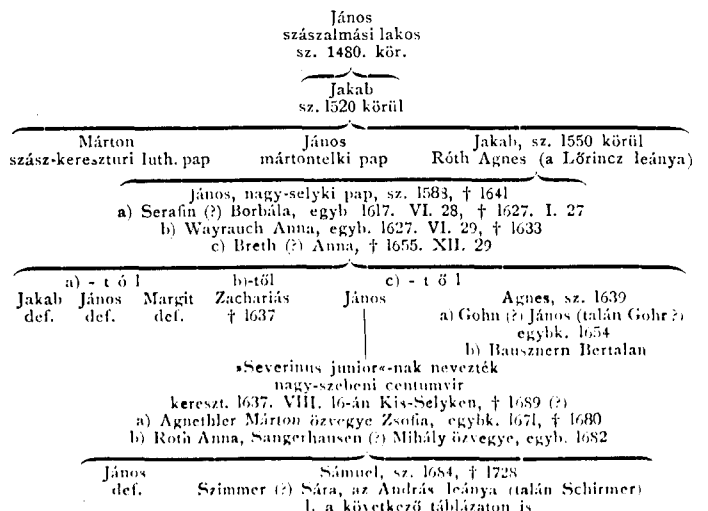
Czímer b) 1834-ből: Kék pajzsban természetes tengerhullámokból kinövő hármasszikla, melynek oldalcsucsain egy-egy befelé fordított, nyakán (hegyével le- és befelé irányzott) nyíllal átlított daru áll, felemelt baljában, illetőleg jobbában kerek követ tartva. Sisakdísz: a daru. — Takarók: zöldarany-kékezüst. (S. ung. A. 237. táb.)

14. a) *A Seivert (Severinus) cs.*

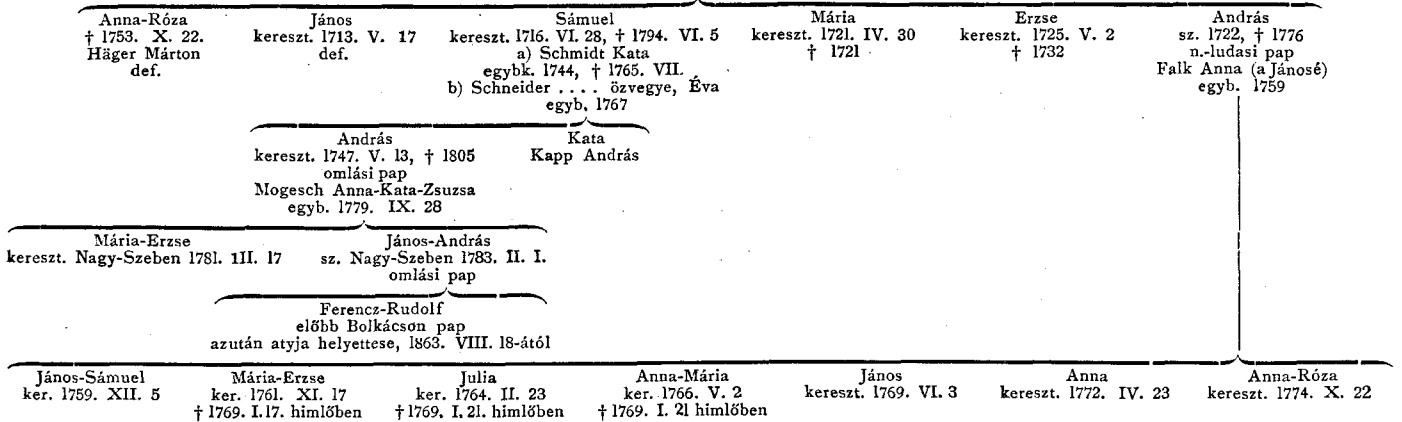
Források: Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Tudomásunk nincsen.

Leszármazás:

Seivert Sámuel, sz. 1684, † 1728
Szimmer (?) Sára, az András leánya (talán Schirmer)
ki az előző táblán is

Seivert Mihály }
Hermann Kata }
 } Frigyes, sz. 1756
 } Mihály, sz. 1774, † 1820, neje Michaelis
 } Zsófia
 } Sámuel

Seivert Erzsébetet, a Kissling Ádám (sz. 1707, † 1773) nejét a táblákon nem helyezhetjük el.

14. b) *A Klein cs.* Adataink nincsenek.

15. *A kesslerni Kessler cs.*

Források: Jegy. — Kk.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok): Nemeslevél (címeres-) kelt Bécs, 1742. VIII. 4-én, Kessler György szerdahelyszéki királybíró és gyermekei: András-János-Tamás, János-György,

Márton és Zsófia részére a „kesslern“-i előnévvel. (Orsz. lt. Lib. Reg. Transsyl. IX. 264. — c. i.)

Leszármazás:

György }
 } János-György
 } vurpodi (Húhalom, Burgberg) luth. pap
 } † 1792
 } a) Scherius (talán Soterius Anna-Mária)
 } b) Leonhard Mária-Johanna
 } kereszt. 1739. VI. 24

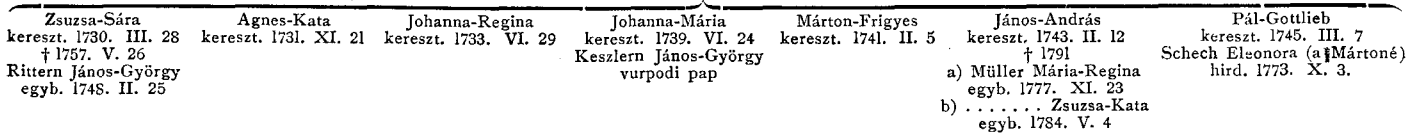
Czímer: Zöld dombból kinövő koronázott női alak, jobbában Aeskulap-botot, baljában mérleget tart. Sisakdísz: oroszlán, növekvően, felemelt jobbában egyenes karddal. — Takarók: ? (Reichenauer címergyűjtemény.)

16. *A Leonhard cs.* Lásd: IX. 8. alatt.

Leonhard Márton
sz. 1680 körül
Fleischer Agnes
egybk. 1701. V. 14

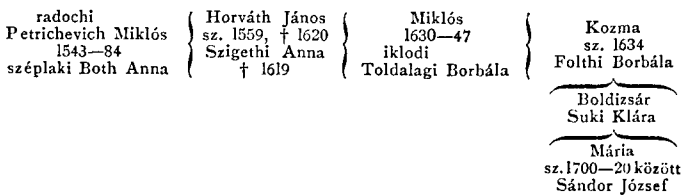
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Frigyes-Márton
kereszt. 1702. IX. 24, † Görlitzben 1745. XII. 6
a) Adlershausen (Waldhüter) Sára
egybk. 1728. X. 24
b) hermannsfeldi Fabritius Anna-Margareta
kereszt. 1721. X. 18, egybk. 1738. V. 7

17. *A kénosi Sándor cs.* Lásd Gen. Füz. II. 26. 1. „Igazítások“ alatt.

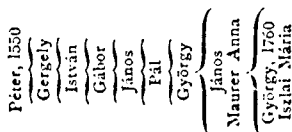
18. *A széplaki Petrichevich-Horváth cs.* Lásd: XV. 7. és XXX. 5. alatt.

19. *A gagyai Pálfi cs.* Lásd I. 13. és XXXV. 7. a.

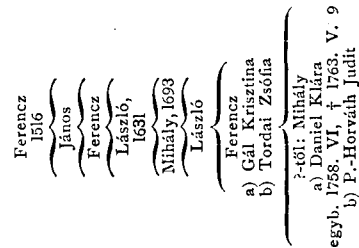
20. *Az al-csernátoni Damokos cs.* Lásd IV. 1., XXI. 11. és XXXV. 8. alatt.

21. *A sárdi Simén cs.* Lásd XXVIII. 16. alatt.

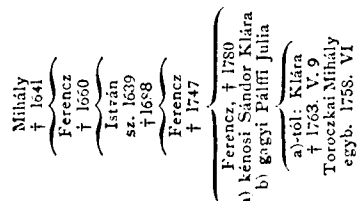

22. *Az iszlói Iszlai cs.* Lásd XXXII. 6. alatt.

23. *A toroczko-szentgyörgyi Toroczka cs.* Lásd IX. 4. alatt.

24. *A vargyasi Daniel cs.* Lásd II. 12, XXX. 8. és XXXII. 8. alatt.

25. *A nagy-barcsai Barcsai cs.* Lásd XVII. 6. és XXX. 7. alatt.

Sándor, 1593—1637
Palatics Erzse
1628
ki tül is

Pótlás:

Földtehermentesítési kárpótlást a család ezen községekben volt birtok után nyert é. p.: 1. Abosfalva, 2. Balástelke, 3. Balavására, 4. Bolya, 5. Borzás, 6. Ol.-Bükkös, 7. Csüdöttele, 8. Domáld, 9. Erdőalja, 10. Fületelke, 11. Gálfalva, 12. Harangláb, 13. Héjasfalva, 14. Hétur, 15. Hidegviz, 16. Isztina, 17. Kis-Kend, 18. Nagy-Kend, 19. Keszler, 20. Laczkód, 21. Mihályfalva, 22. Mikesásza, 23. Pócsfalva, 24. Sáldorf, 25. Salkó, 26. Sárd, 27. O.-Solymos, 28. Szamostelke, 29. Szénaverős, 30. K.-Szöllős, 31. Zágor, 32. O.-Zsákod (Kük. vm.); 33. Arany, 34. Al-Bauczár, 35. Bosorod, 36. Csolpes (? talán Csohesd), 37. K.-Csula, 38. Petrosénydilsa, 39. Csozány, 40. Erdőhát, 41. Felpestes, 42. Gyertyános, 43. Hadsaczel, 44. Kékestalva, 45. Kitid, 46. Nándor, 47. Bosorod-Nagy-Oklos, 48. Pojeny, 49. K.-Rápol, 50. N.-Rápol, 51. Demus-Szkej, 52. Tustya, 53. Valisora, 54. Hobicza-Várhely (Huny. vm.); 55. Bárév, 56. Bedecs, 57. Deritte, 58. Mező-Domb, 59. Erdőfalva, 60. Jakabfalva, 61. Keleczel, 62. Középlak, 63. M.-Gy.-Monostor, 64. Ol.-Gy.-Monostor, 65. Tuson, 66. Mgy.-Valkó, 67. Valkér, 68. Zutor (Kol. vm.); 69. Borlyásza, 70. Csépany, 71. Al-Egres, 72. Ispánmező, 73. Kócs, 74. Középtalva, 75. Magosmart, 76. Mgy.-Nemegye, 77. O.-Nemegye, 78. Ol.-Németi, 79. Pontinásza, 80. Tóhát (B.-Szoln. vm.); 81. M.-Bükkös, 82. Czintos, 83. Istvánháza, 84. Koslárd, 85. Lándor (Nándra), 86. O.-Péterlaka, 87. Mrs.-Szentimre (A.-Fej. vm.); 88. Árapataka, 89. Erősd, 90. Mgy.-Felek, 91. Fel-Gezes, 92. Mihályfalva, 93. Pálos (F.-Fej. vm.); 94. Banyika, 95. Fellak, 96. Füzes, 97. Gyulatelke, 98. Kis-Jenő, 99. Szentmárton-Macskás, 100. Ombuz, 101. Poklostelke, 102. Alsó-Töök (Dob. vm.); 103. Mező-Nagy-Csán, 104. Alsó-Detrehem, 105. Felső-Detrehem, 106. Mező-Gerebenes, 107. Mező-Kook (Tord. vm.); 108. Zsákfalva (K.-Sz.-vm.); 109. Vecze (Mar. sz.).

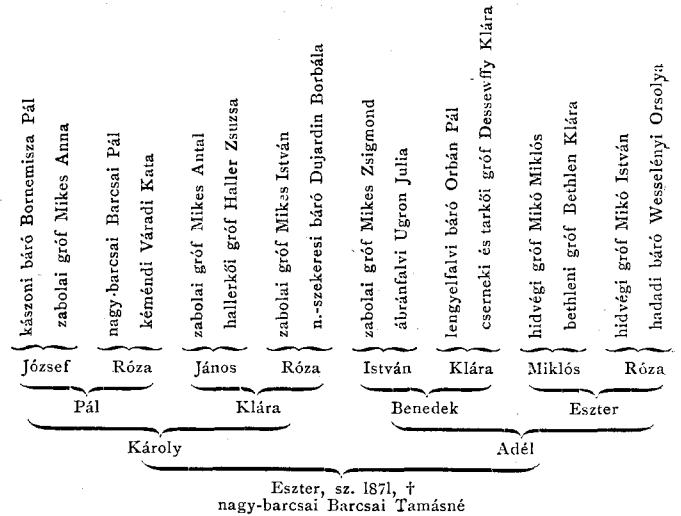
Személyenként:

Károlina, Barcsai Mihályné: 70.
Pál: 4, 15, 16, 21, 24, 25, 34, 37, 38, 43, 44, 45, 47, 48, 51, 52, 53, 54, 84, 87, 92.
József: 62, 63, 68, 70, 71, 72, 74, 76, 77, 78, 79, 94; 95, 96, 98, 108, 109.
Sámuel: 70, 71, 76, 77, 78.
György: 69, 70.
Kata, b. Kemény Miklósné: 55—57, 59—61, 63, 64, 66, 70, 81—83, 85, 86, 91, 100, 104, 105.
Károlyné, Turi Borbála: 106.

Ferenczné, Turi Antonia: 2, 8, 31, 88, 89, 97.
Józsefné, gr. Haller Klára: 3, 6, 8, 14, 17—19, 22, 58, 65, 67, 73, 75, 76, 78, 80, 90, 93, 103, 107.
Sándor örökösei: 2, 33—35, 37, 38, 42, 43, 49, 50, 52—54.
Pálné, Sándor Amália: 13, 26, 29, 32.
Ferencz: 1, 5, 7—12, 18, 20, 23, 27, 28, 30, 31.
Anna, Máriaffi Antalné: 97, 99, 101, 102.
Imréné, Makrai Anna: 36, 39—41, 46.

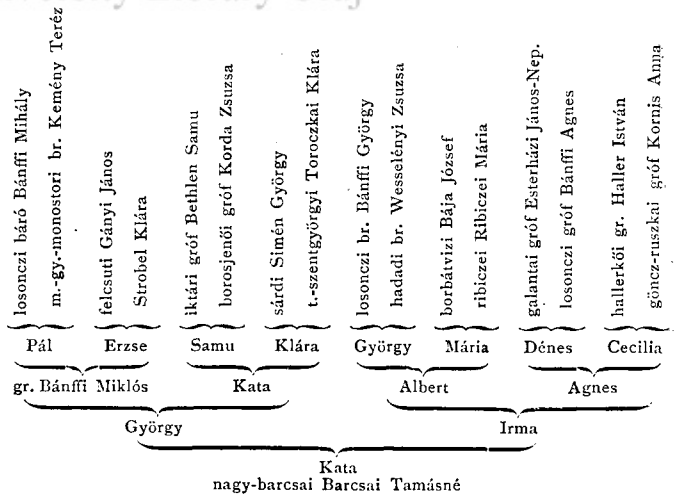
* * *

kászoni báró Bornemisza Eszter leszármazása:

* * *

losonczi gróf Bánffi Kata leszármazása:

Czímerlevelek.

XXI.

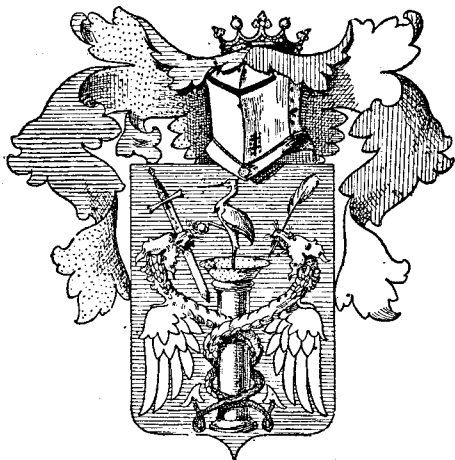
Brandenburgi Katalin váradi Baranyai Literáti Pétert, Kende-Vár várnagyát megneemesíti és ezímert ad neki.

Gyulafejevárv, 1630. január 20.

NOS CATHARINA Dei gratia nata Marchionisa Brandenburgica sacri Romani imperii et Transsylvaniae princeps, partium regni Hungariae domina, Siculorum comes ac Borussiae, Juliae, Cliviae Montium ducissa etc., etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes,

quibus expedit universis, quod nos cum ad nonnullorum fidelium dominorum consiliariorum nostrorum singularem humillimumque apud serenitatem nostram propterea factam intercessionem, tum vero gratiose considerantes laude dignam industriam nobilis *Petri Literati Baranyai de Várad*, qua ipse a teneris primum quidem in ediscendis bonis literis tandem muniis pedagogi in instituenda nempe iuventute, nunc autem domus nostrae armamentariae vulgo Kende Vár dictae provisorem agendo, tanta invole exhibuisse, et impendisse in diesque majori cum animi promptitudine, exhibere, et impendere hibetur, quae ube-

riori nostra gratia non indigna judicaretur. Qua cum subsequentium quoque temporum occasione ea omnia, quae fidei, et constantiae nobis et patriae debitae sunt, atque

consona alacrius adeat et exequatur, ex commendata ejus virtute nobis polliceri minime dubitamus. Eundem igitur de statu, et conditione plebea ac ignobili in qua natus est, eximendum ac in coetum et numerum verorum ac indubitatorum regni nostri Transsylvaniae, et partium Hungariae eidem annexarum nobili-

um annumerandum, aggregandum, cooptandum, et adscribendum duximus; prout annumeramus, aggregamus, cooptamus, et adscribimus, decernentes expresse, ut a modo in posterum idem *Petrus Literatus Barannyai* haeresque et posteritates ipsius utriusque sexus universi pro veris, et indubitatis nobilibus habeantur et reputentur. In signum autem hujusmodi verae ac perfectae nobilitatis ipsius haec arma, seu nobilitatis insignia: *scutum* videlicet militare coelestini coloris, in cuius campo, sive area, columna quaedam adamantea solida erecta stare, naturalique suo colore depicta esse visitur, cui duo copiae cornua omnis generis florum, atque adeo ubertatis omnigenere conferta transversim posita, duorumque draconum ab imo ejusdem columnae ad summum arrectis capitibus prominentes quorum alter strictum ensem, alter vero scriptorium calamum in ore tenere conspicitur, ambito, reciproco complexu contorta cernuntur; in summo columnae patera aurea est locata, in qua grus quidem altero vero lapidem tenere conspicitur, supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit corona, sive diadema regium gemmis variis exornatum, ex cono vero galeae teniae, sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes utrasque oras, sive margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt, et exornant, prout haec omnia in principio praesentium litterarum nostrarum docta manu scriptoris clarius expressa cernuntur; animo deliberato, et ex certa, scientia liberalitateque nostra eidem *Petro Litterato Barannyai* clementer dedimus, donavimus, et contulimus. Annuentes et concedentes, ut et ipse, haeres, posteritatesque ipsius utriusque sexus universi praescripta arma more aliorum verorum, et insignitorum nobilium ubique in praeliis, [stb. a szokott stílusban. L. a XIII. címérlevelet.] In cujus rei memoriam, firmitatemque perpetuam praesentes litteras nostras pendenti, et autentici sigilli nostri munimine roboratas memorato *Petro Literato Barannyai* ipsiusque haeredibus, et posteritatibus utriusque sexus universis gratiose dandas duximus et concedendas. Datum in civitate nostra Alba Julia die vigesima mensis Januarii, Anno Domini millesimo sexcentesimo tricesimo.

Catharina m. p.

Martinus Markosfalvi
secretarius m. p.

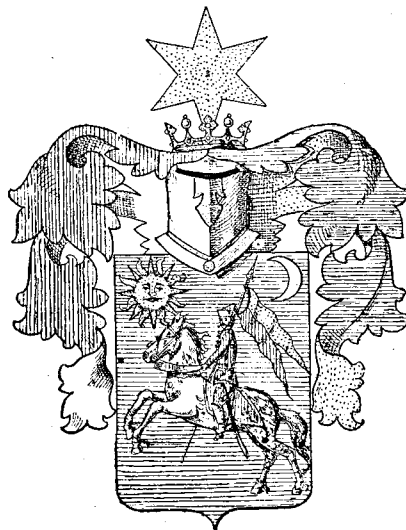
(A gyulafehérvári káptalan hiteles kiadványa 1777. évből, ívrét alakban, a nagy káptalani pecséttel farnasi Keczei László birtokában Désen.)

Közli: Rác Viktor.

XXII.

Brandenburgi Katalin marosvásárhelyi Kovács Péternek a közügyekben ifjuságától fogva tett szolgálataiért, különösen a gyakori portai postáskodásban szerzett érdemeiért nemességét és czímet ad.

Kolozsvár, 1630. április 25.

NOS CATHARINA Dei gratia nata Marchionissa Brandeburgica, sacri Romani imperii et Transsylvaniae princeps, partium regni Hungariae domina et Sicularum comes, ac Borussiae, Juliae, Cliviae Montium ducissa etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos cum ad nonnullorum fidelium dominorum consiliatorum nostrorum, singularem humilimamque apud serenitatem

nostram propterea factam intercessionem, tum vero benignum atque condignum habentes respectum fidei praeclarae, fideliumque servitorum agilis ac strenui *Petri Kovacs de Marus-Vásárhely*,* fidelis nobis dilecti, quae ipse statim ab ineunte aetate sua, in omnibus occasionibus, bellicis quoque expeditionibus pro communi bono, necnon permanente dulcissimae patriae gestis, in primis quidem principibus Transylvaniae, legitimis videlicet praedecessoribus nostris, foelicis remiscitiae, ac tandem serenitati nostrae, in omnibus et negotiis, fidei et industriae suae commisis, maxime autem in negotio cursoris ad portam Othomanicam, quam saepissime a nobis destinato, fideliter et non sine nominis sui laude exhibuit et impendit, ac in futurum quoque exhibiturus et impensurus est; ut autem principalis gratiae nostrae et munificentiae ob praetracta fidelia eius servitia in ipsum declarationem tum ad excitandum paria nobis specimina fidelitatis exhibendum promptitudinem ipsi ex singulari benignitate nostra foret restituta. Eundem igitur de statu et conditione plebea ac ignobili in qua natus est et hactenus extitit eximendum ac in coetum et numerum verorum ac indubitatorum regni nostri Transsylvaniae et partium Hungariae eidem annexarum nobilium annumerandum [stb. a szokott stílusban. L. a XIV. sz. címérlevelet.] In signum autem huiusmodi verae ac perfectae nobilitatis eorum haec arma seu nobilitatis insignia: *scutum* videlicet militare, coelestini coloris, in cuius [campo] sive area homo integer rubra veste amictus, equo coerulei coloris insidens, vehementer currens, hastam deauratam duobus velis, superiori flavo, inferiori vero rubro exornatam, manibusque compressam tenere conspicitur; hinc Sol, illinc vero Luna nova locantur. Supra scutum galea militaris clausa est posita, quam contegit corona sive diadema regium, gemmis variis exornatum, supra quod stella quaedam perlucida oriri et radiari visitur. Ex cono vero galeae teniae sive lemnisci variorum colorum hinc inde defluentes, utrasque oras seu margines ipsius scuti pulcherrime ambiunt et exornant, pro ut haec omnia in principio praesentium litterarum nostrarum docta manu et arte pictoris clarius expressa cernuntur. Animo deli-

* Kovács Péter leszármazottai birtokuk után a *mezőbányai* előnevet használták.

berato et ex certa scientia liberalitateque nostra eidem *Petro Kovacz* clementer dedimus, donavimus et contulimus, annuentes et concedentes [stb. a szokott stílusban. L. a XIII. sz. czimerlevelet.] In ejus rei memoriam, firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras pendentes et authenticis sigilli nostri munimine roboratas, memorato *Petro Kovacz*, ipsiusque haeredibus et posteritatibus utriusque sexus universis clementer dandas duximus et concedendas. Datum in civitate nostra Colosuar die vigesima quinta mensis Aprilis, anno Domini millesimo sexcentesimo trigésimo.

Catharina m. p.

Martinus Markosffalvi
secretarius mp.

Behajtott szélén:

Anno 1630 die ultima Junii in generali congregatione dominorum regnicolarum trium nationum regni Transsylvaniae et Partium Hungariae eidem annexarum ex edicto illustrissimi domini principis in civitate Alba Julia die 5 Junii indicta et celebrata exhibitae, lectae, praesentatae et publicatae sunt praesentes litterae nomini introscripti nemine contradictore apparente.

Michael Thorozkaji
prothonotarius mp

(Eredeti je szép czimmerrel, diszes nagy kezdőbetűkkel, igen szép virágdiszitményekkel, a leszakadt pecsétzsinor helyeivel, Szász Ferencz segédtanár birtokában, Sepsiszentgyörgyön.)

Közli: Kelemen Lajos.

A d a t t á r.

XII.

nagybarcsai Barcsai István végrendelete.

Nagy-Barcsa, 1592. okt. 18.

Mi Barcsai Markó kis-barcsai, Kereszturi Jakab, Furka Sebestyén, Bosi Ferencz, Nagy János, Furka Lőrincz, Furka György kereszturi nemes személyek és Dédácsi Ferencz ugyan Dédácson lakozó adgyuk emlékezetre mindeneknek, kiknek illik, hogy hiva minket az vitézlő *Barcsai István* nagy-barcsai ugyan az ő udvarházához, ki vagyon Nagy-Barcsán és halálos ágyában beteg lévén, mi előttünk ilyen testamentumot tön: hogy az barcsai jószágot falukkal egyetembe, melyek vadnak Hunyadvármegyében, hogy az ő gyermekinek halála [után] — kit mostanság Isten eltávoztasson, szálljon *Barcsai Andrásra* az csorai nemes udvarház mind az hozzávaló jószággal egyetembe. Ki Fejérvármegyében vagyon Csorra és Árkison hagyá az ő feleségének *Zalásdi Borbára* asszonynak ezer r. zálogban, mivel hogy ötet halála óráiglan jól szolgálta, annak felette sok ezüst marháját költötte el és anyjától hozott pénzzel barcsai jószágát váltotta meg. Azért se az ő fiai, se pedig egyéb olyas atyafia az jószágot el ne vehesse az ő feleségétől *Zalásdi Borbára* asszonytól; miglen az ezer forintot le nem teszik, mind bírassa zálogban s ő tutorának hagyá az ő szolgált urát az nagyságos *Geszti Ferenczet* és kéri az hatalmas Istenért ő nagyságát, hogy holta után oltalmazza meg feleségét és gyermekit. Annakutánna hagyá tutornak ugymint vér szerént való atyjafiait az vitézlő *Barcsai András*t, *Zalásdi Miklós*t. Kinek bizonyására és erősségére nagyobb dolognak meghitelére irtuk az mi hitünk szerént. Költ Nagy-Barcsán, Szent-Lukács napján az új kalendarium szerént. Anno Domini 1592.

(Báthory Zsigmond 1594. február 8-án kelt megerősítő átiratából, Bánffy György grófnak az Erd. Múzeumban elhelyezett levéltárából. Transsumta literaria Baresaiana. Tom. II. 355.-56 l.)

Közli: Kelemen Lajos.

XIII.

Barcsai Éva meghívja ruszkai gr. Kornis Ferenczet férje, brenhidi Huszár Mátyás, temetésére.

Abafája, 1652. jun. 17.

Árva állapotom szerint való szolgálatomat ajánlom nagyságodnak, az Ur Isten jó egészségben megtartván keserves szomorúságtól oltalmazza nagyságodat.

Isten ő szent felsége megváltozhatatlan rendelete szerint az én szerelmes uramat tekintetes nemzetes *bren-*

hidi Huszár Mátyás uramat, nekem s árva neveletlen gyermekinknek, holtig való nagy keserőségünkre, az jelenvaló *1652 esztendőbeli juniusnak tizenhatodik napjára virradólag reggeli két és három óra között* életinek szintén jobb korában itt abafái házában ez világból kiszolitván, mely szerelmes uramnak meghidegetett teteme immár földet kívánván. Így azért a műkölmes urunk ő nagysága dispositiojából, kedves atyafiai s jóakaró uraink egyező tetszésekből, meghidegült tetemének földben való betakarítását rendeltük ez jelen való juniusnak harminczadik napján nyocz órákorra itt az abafái szokott temető helyében lenni. Kérem azért nagyságodat, mint jóakaró uramat, hogy a megnevezett napon jó reggel, az megirt helyen jelen lenni, mind az aszszonnyal ő nagyságával együtt, ne neheztelye, hogy az nagyságtok jelenlétével szerelmes uramnak meghidegült testének földben való tételét mentől tisztességesebben az ő anyjának az földnek megadhasuk; mely nagyságtoknak abbéli megmutatandó jó akaratját adja Isten örvendetes állapotban árva állapotom szerint szolgálhassam meg nagyságtoknak. Isten nagyságtokat szerelmesin való szomorúságtól oltalmazza. Datum ex Abafaja die 17 mensis Junij 1652.

Nagyságtoknak árva állapotja szerint szolgál az néhai tekintetes és nemzetes *brenhidi Huszár Mátyás* uram meghagyott özvegye

árva *Barcsai Éva* mpr.

Alól: *Kornis Ferencz*.

Czim:

Spectabili ac magnifico domino *Francisco Kornis de Ruszka*, comiti comitatus Colosiensis supremo etc. Domino mihi observandissimo.

Alább:

Halotti convocatoria *brenhidi Huszár Mátyás* temetésére, a felesége *Barcsai Éva*.

(Eredeti je Mike Sándor gyűjteményében, az Erd. Orsz. Múzeum levéltárában.)

Közli: Köblös Zoltán.

XIV.

Barcsai Ákos levelei Teleki Mihályhoz czímerei ügyében.

1.

Gyulafejérvár, 1658. junius 22.

Szolgálók kglmednek; Isten áldása legyen kglmeden. A minemű czimereket kglmed mondott, hogy nálam maradnak azokat mind kivitték; hanem kglmed küldjön

czímet kezemhez, mert nálam háromnál több nincsen. E mellett tudósítson kglmed az oda való állapotokról; urunk ő nagysága mint vagjon s mint vitézkedheték kglmetek. Tartsa meg Isten kglmedet jó egészségben.

Datum Alba Julia die 22 Junij anno 1658.

Kglmednek szolgál

Barcziaj Ákos mpr.

Mikes K. uram is kiküldötte kglmednek az czímet; az egy *Fogarasi János* hogy kezemhez küldötte.

Czím:

A mi kglis urunk ő nagysága posta-mesterének nemzeti *Teleki Mihály* uramnak adassék.

2.

Déva, 1658. augusztus 27.

Mint jóakaró uramnak szolgálók kglmednek és Istentől kívánta sok jókot, jó egészséget kívánok.

En valamennyi czímer nálam volt, mind immár kiküldöztem sietséggel irt levelekkel. Im az görög hadnagynak is adtam, annál több sem volt nálam. Kglmedet azért kérem szeretettel, küldjön czímereket kezemben. E mellett *Ebeni, Keresztesi* uramékat s az öcsémet ne neheztelje kglmed szómmal köszönteni. Megbocsássonak ő kglmek, nem irhattam, mert igen sok dolgaim vadnak. Tartsa meg Isten kglmedet jó egészségben.

Datum ex Déva die 27 Augusti, anno 1658.

Kglmednek szeretettel szolgál

Barcziaj Ákos mpr.

Czím:

Nemzeti *Teleki Mihály* uramnak adassék.

(Mindkettőnek eredetije Kemény József gr. gyűjteményében, az Erd. Orsz. Múzeum levéltárában.)

Közli: Köblös Zoltán.

BCU Cluj / Central U

XV.

Barcsai Ákos hallerkői Haller Gáborra sokféle hű szolgálatáért tizenegy olyan ember kivételével, a kik Szamosujvárhoz tesznek várszolgálatot, 1500 ft.-ért ráíratja a Belső-Szolnok megyei Damokosfalvát.

Dés, 1659. január 26.

NOS ACATIUS BARCSAI Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod cum nos gratiosum habentes respectum integrae fidelitatis, gratiosissimorumque meritorum spectabilis ac magnifici *Gabrielis Haller de Hallerkő* consiliarii nostri, comitis comitatus de Zarand supremi, universorum item exercituum nostrorum generalis fidelis nobis sincere dilecti, quae ipse cum in aliis arduis regni nostri Transsylvaniae rebus et negotiis, tum vero nobis in hoc principatus nostri primordio leniori adhuc fortuna vela nostra versante, non minus salutaribus consiliis, quam etiam in defessis laboribus et sollicitudinibus, adeoque arte et marte continuo lateri nostro adhaerendo sibi sumtibusque suis haud parcendo, summa cum animi sui proptitudine declaravit et impendit, ac in futurum etiam eundem pari fidelitate et constantia impensurus minime diffidimus, ut igitur ob ejusce modi fidelium obsequiorum gratiosissimorumque meritorum suorum respectum gratiae nostrae principalis primitias vel saltem delibaret: totalem et integram possessionem nostram *Damokosfalva* in comitatu Szolnok interiori existentem habitam antea ad arcem nostram Szamos-Ujvariensem tentam et possessam, exceptis Andrea Peter, Blasio Nagy, Stephano Rosnyai, Matthia Levai, Johanne Toth, Martino Varga, Michaele Czimbalmos, Stephano Benedek, Michaele Benedek, Andrea Nagy et Georgio Antal, domibusque eorum ac

pertinentiis ad eas spectantibus, qui certis sub conditionibus praesidio nostro Szamos-Ujvariensi interesse tenentur, simul cum cunctis suis utilitatibus pertinentiis quibuslibet terris scilicet arabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, foenetis, silvis, nemoribus, montibus, alpiibus, vallibus, vineis, vinearumque promontoriis, aquis, fluviiis, piscinis, piscaturis, aquarumque decursibus, molendinis et eorum locis generaliter vero quarumlibet utilitatum et pertinentium suarum integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis, ad eandem de iure et ab antiquo spectantes et pertinere debentes sub suis veris metis et antiquis limitibus existentes, praefato *Gabrieli Haller*, haeredibusque et posteritatibus ac etiam legatarum ipsius utriusque sexus universis, in et pro mille et quingentorum florenorum Hungaricalium justae currentium et usualis monetae summa dandas, conferendas et inscribendasque duximus. Assecurantes, assidentes et certificantes eosdem *Gabrielem Haller*, haeresque et posteritates ac etiam legatarios ipsius utriusque sexus universos, quod si temporis successu nos vel successores nostri legitimi Transsylvaniae principes aut alii quorum intererit redimere et reusurpare voluerimus, aut voluerint, non aliter neque secus nisi simul et semel persoluta praescripta mille et quingentorum florenorum Hungaricalium summa ab eisdem redimemus et reusurpabimus, rediment et reusurpabunt. Ad quod tam nos ipsos obligamus, quam etiam successores nostros legitimos Transsylvaniae principes, ac alios quorum intererit obligatos et modis omnibus obstrictos esse volumus, prout damus, conferimus, inscribimus et impignoramus, obligamusque et obstringimus salvo jure alieno, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Datum in oppido nostro Desiensi die vigesima sexta mensis Januarii, anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo nono.

Achatius Barcziaj mpr.

(L. S.)

(Eredetije Kemény József gróf gyűjteményében, az Erd. Orsz. Múzeum levéltárában.)

Közli: Kelemen Lajos.

XVI.

Barcsai Ákos göröcsöni Serédi Benedeknek a krasznamegyei főispánságot adományozza.

Besztercze, 1659. márcz. 10.

NOS ACATIUS BARCSAI Dei gratia princeps Transsylvaniae partium regni Hungariae, dominus et Siculorum comes etc. Tibi fideli nostro spectabili magnifico *Benedicto Serédi* de Göröcsön, salutem et benigni affectus nostri incrementum. Cum studia fidelium, et arcta in principes suos devotio, non secus, ac sementis germina et succuli rore matutino honorum et bonorum collationibus promoveri succrescere et augmenta soleant sumere, nec ullo solia munimine, ac basi tam profunde firmantur et stabiliuntur quam subditorum sinceritate et propensis affectionibus, quibus succrescerem rorem et oleum ut affere et infundit, ac conservat principum liberalitas, ita aufert et infundit, ac dissipat tenacitas, hoc evitando illud observantem progressum regiminis auspiciatum et beatum fascis securas et sedes felices adepti nominis sui decora velut cedro incisa aeternitati consecraverunt. Quod diu multumque apud nos revolventes, cum in hocce regiminis nostri exordio fideles nostros demereri et eorum animos amore magis quam pavore pectori nostro iungere et inserere in animum induxerimus, offert tua etiam se nobis virtus, fides in patriam quadrata, amor in principes sincerus, que ut succrescendam et dilatandam succum attrahant et auget, benignitate nostra velut pluvia matutina illa excipere e

fovere gratiose placuit. Tibi itaque decus et honorem *supremi comiti comitatus Krasznensis*, quem antea spectabilis et magnificus quondam *Stephanus Serédi de Geörcsön* genitor tuus bonae memoriae, tenuerat, sed per mortam eidem et evivis, hoc tempore vacantem pleno cum eiusdem officij honore, dignitate, existimatione, et reputatione in simul cum solitis suis proventibus, usibus, fructibus, redditibus, et emolumentis quibuslibet ad eundem functionem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere debentibus gratiose dandam, donandam, et conferendam esse duximus; ita tamen, ut super eodem officio nobis iuramentum praestare, literas et mandata nostra exigui, unumquemque magnatum et nobilium in suis libertatibus, iuribusque, privilegijs et immunitatibus conservare ac omnia quaequumque ex antiquo usu, et consuetudine sui muneris erunt, diligenter et fideliter peragere iudicium ac justitiam omnibusque sine ullo personarum distinctione administrare debeat, et teneatur; prout damus, donamus et conferimus praesentium per vigorem. Quocirca vobis fidelibus nostris spectabilis magnificis, generosis, egregijs et nobilibus, vicecomitibus iudicibus, juratis assessoribus toti denique universitati dominorum magnatum et nobilium dicti comitatus Krasznensis modernis et futuris, quoque pro temporibus constituendis; cunctis etiam alijs cuiuscunque status, conditionis, honoris, ordinis, gradus officij, dignitatis et praeminentiae hominibus quorum videlicet interest, seu intererit praesentium notitiam habituris harum serie committimus et mandamus firmiter quatenus nos quoque a modo deinceps praefatum *Benedictum Serédi* pro vero legitimo a nobis ordinato supremo comite agnoscere eidemque in omnibus justis et legitimis consuetisque et licitis rebus obedientiam praestare, obtemperare iudicia illius legibus usui antiquo consuetudinibusque regni consona acceptare et omnes solitos proventus atque emolumenta ad eundem functionem de iure et ab antiquo spectantibus et pertinere eidem plene et integre ac sine defectu administrare modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutus. Datum in civitate nostra Bistricensi die decima mensis Martij anno domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo nono.

Achatius Barcziaj mp.

(A sárga viasz-pecsét letörött.)

Kivül:

Anno 1659 die 22 mensis Aprilis. Juxta commissionis et donationis praesentis serie celsissimis, instellant ac introductus spectabilis ac magnificus *Benedictus Serédi* de Geörcsön ac supremus comitatus comitatus Krasznensis.

In Somlyo juratum notarium sedis praefatae comitatus *Császár* mp.

Más kézzel:

Anno 1659. Barcsai Ákos fejedelem donatioja az melyben az Kraszna vármegyei fő ispánságot az atyámnak conferalta volt.

21 Julij anno 1695. *Petrus Serédi* mpr.

(Eredetije özv. Ferenczi Gyuláné birtokában Korpádon.)

Közli: Sándor Imre.

XVII.

Barcsai Ákos fejedelem csiktaploczai özv. Geréb Istvánné, Veres Juditot a néhai férjétől örökölt javaiban megerősíti.

Szamosujvár, 1659. márcz. 28.

NOS ACATIUS BARTSAI Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Memoriae commendamus tenore praesentium significantes quibus expedit universis; quod

nos rationem habentes uiduitatis et orbitatis nobilis foeminae *Judithae Ueres*, relictae uiduae egregius quondam *Stephani Geréb* de *Czyjk Tapolcza*, in quam ipsa ob recentem mortem praefati domini et mariti sui misere devenisse perhibetur; universis igitur causas suas tam per ipsam contra alios, quam per alios quospiam contra ipsam, ratione quorumcunque negotiorum, bonorum et iurium possessionarium, rerumque nobilium mutuas vel movendas, imo a praefato domino et marito suo in ipsam quomodocunque condescensas, infra unius integri anni et trium dierum spatium a die obitus mariti eiusdem computandam, gratiose differendam et prorogandam duximus, prout differimus et prorogamus praesentium per vigorem; quocirca vobis universis et singulis spectabilibus, magnificis, generosis, egregijs et nobilibus supremis et vice comitibus, iudicibus nobilium et juratis sedriae assessoribus quorumcunque comitatum signantis Albensis Transsylvaniae, item capitaneis supremis et viceiudicibus regijs ac juratis assessoribus quarumcunque sedium Siculicalium, signanter *Czyk*, *Gyergyo* et *Kászón*; nec non magistris nostris prothonotarii, directoribus causarum fiscalium ac tabulae nostrae iudiciarum assessoribus, cunctis etiam alijs regni nostri Transsylvaniae iudicibus et justitiarum, praesentium notitiam habituros harum serie committimus et mandamus firmiter, ut nos quoque a modo in posterum tempus intra praemisum, praescriptas annotatae *Judithae Ueres* causas uniwersas pro dilatis prorogatis habere debeatis, neque eandem ad quibusvis instantiam vestro astare iudicio et iudicatu cogere et compellere, aut propterea eandem in persona rebusque et bonis suis quibuslibet impedire, turbare seu quovismodo damnificare minime praesumatis vel sitis ausi modo aliquali. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutus. Datum in arce nostra Szamos Ujvariensis, die vigesima octava Marty, anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo nono.

Achatius Barcziaj mp.

(Eredetije a csik-szentsimoni Endes cs. levéltárában,)

Közli: Sándor Imre.

XVIII.

Barcsai Péter, Mihály és Ábrahám Apaffi Mihálytól adományul kéri a néhai Barcsai Ákos nagyosztrovai részjóságát.

(Hely nélkül) 1663. aug. 30 előtt.

Barcsai Péter, Mihály és Ábrahám supplicatiojuk Ngodhoz.

Kegyelmes urunk! Alázatosan jelentjük ngodnak mint kegyelmes urunknak, üdvezült *Barcsai Akos* még uraságában vett volt *Romoz Miklóstól* Hunyad vármegyében lévő nagy-osztrovai portiot száz aranyon. Öregbik *Rákóczi György* fejedelemtől is donatioval megnyerte volt, mind holtáig békességesen birta; *azonban fogságban esvén, testálta volt Dobolynak életéig*, annakutánna szálljon maradékira, atyafiaira önagyságoknak. Immár pedig *Doboly* sine semine holt meg, felesége is férjhez ment. Hogy azért szegény fejedelemnek saját pénzén vett jóságá más idegenre ne szálljon, könyörgünk nagyságodnak mint kegyelmes urunknak méltóztassék ngod azon nagy-osztrovai portiot cum jure regio örökösön ad utrumque sexum megadni. Alázatosan meg-szolgáljuk ngod kegyelmességét.

Adnexa est resolutia talis: Ha mi jussa lenne a fiskusnak benne, concessa. 30 Augusti 1663.

(Bánffy György grófnak az Erd. Múzeumba elhelyezett levéltárából. Transsumta literaria Barcsaiana. Tom. I. 78-79 l.)

Közli: Kelemen Lajos.

XIX.

Barcsai Ákos biztosító levele Béli Pálné szolgálai részére.
Szász-Sebes, 1649. jun. 14.

ACATIUS BARCSAI Dei gratia princeps Transylvaniae partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes etc. Fidelibus nostris universis et singulis cuiuscunque status, conditionis, gradus, honoris, ordinis, officii, dignitatis et praeeminentiis hominibus, ubivis in ditione nostram constitutis et commorantis praesentes nostras visuris salutem ad favorem. Nemzetes *Béli Pálné* asszonyom küldvén ki Magyar Országban ez levelünk mutató szolgálait bizonyos dolgai végett, minden rendbeli hivűnknek kglsen és serio parancsoljuk ez levelünket látván bocsássák minden helyeken békével megemlített ő kegyelme emberit. Secus non facturi. Praesentibus perlectis exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra Szász Sebesiensis die decima quarta mensis Junii anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo nono.

Achatius Barcziaj mpr.

(L. S.)

(Eredetije gr. Kemény József gyűjteményében az Erd. Orsz. Múz. levéltárában.)

Közli: Köblös Zoltán.

XX.

nagybarcsai Barcsai Péter halotti jelentése.
1796. július 9.

Méltóságos Báró Ur! Méltóságos Uram Bátyám.

Hómályban borult vala fényes napunk akkor, midőn ez előtt már jó idővel, ugymint 1773-dik esztendőben a

szabados cselekedetű Mennyei Ur elvéve mellőlünk a mi életünknek földi gyámolát; n. igen kedves emlékezetű édes anyánkat *báró Intzédi Therézia* asszonyt. De ugyan csak még sem maradánk vigasztalás nélkül, mert meghagyta vala ő Sz. Felsege nekünk, nem csak minket nemző, hanem mi ránk példás serénységgel és szorgalmatossággal, atyai szívvel gondot viselő s nevelő édes urunk atyánkat méltóságos *n.-barcsai Barcsai Péter* urat. De óh! szívünket mélyen epesztő fájdalom, a mitől féltünk és rettegtünk, véletlenül éppen abba esénk és már most nemcsak édes anyja, hanem édes atya nélkül is maradánk; mert két heteket tartó betegsége után, buzgó fohászkodások között az halál által szemünk elől minket igaz atyai indulattal szerető s nevelő szerelmes édes kedves urunk atyánkat is méltóságos *n.-barcsai Barcsai Péter* urat életének 70-ik, ritka kegyességgel folytatott özvegyiségének 23-ik esztendejében nékem és több kedves testvéreimnek valósággal elfelejthetetlen szomorúságunkra, ezen mostan folyó 1796-ik esztendőbe Sz. Jakab havának 9-dik napjának reggeli 4 óra táján elvivé. Mellyet midőn igen megsebhedet szívvel kedves testvéreimmel egyetemben *mlgs báró úrnak* jelentének, kívánom, hogy az Ur Isten *mlgs b. urat és uri házá*t mindennemű szomorú változástól őrizze; a ki is maradtam *mlgs Báró urnak megszomorodott atyaffi szolgálja*

Barcsaj Sámuel s. k.

B. Nalátsi Károly úrnak.

(Eredetije az Erd. Múz. gyászjelentés gyűjteményében.)

Közli: Köblös Zoltán.

TARTALOM: *Sándor Imre*: A Barcsaiak eredete. — *Dr. Endes Miklós*: Barcsai Ákos Erdély közjogában. — *Kélemen Lajos*: Barcsai Ákos pihenőhelye. — *Kovács István*: Barcsai Ákos fejedelem érmelése. — *Gyulai Rikárd*: Ósfák XXXIX. nagybarcsai Barcsai Tamás leszármazása. — *Czimerlevelek*: XXI. váradi Barannai Literáti Péter. XXI. marosvásárhelyi Kovács Péter. — *Adattár*.

MAGYAR KERESKEDELMI IRODA.

Tulajdonos: BOTH DEZSŐ.

Eszközöl: mindennemű üzletek, gyárak, ipartelepek, földbirtokok, házak eladását és vevését úgy Budapesten, mint bárhol Magyarországon, valamint kölcsönöket földbirtokra, házakra és személyhitelt váltókra.

Megbízható szolid vállalat.

Iroda: Budapest, VI. Vörösmarty-u. 25/a.

Törlesztéses kölcsön igénybevételével szabadítsa meg magát a súlyos természetű kölcsönöktől. Ez oknál fogva jóakarólag ajánljuk, hogy a jelenlegi gabonaárakkal arányban álló **olcsó** s a helyi viszonyok figyelembevételével megállapított **érték** $\frac{3}{4}$ -éig engedélyezni szokott kölcsönnyerés céljából a birtokaira vonatkozó telekkönyvi kivonatát és kataszteri birtokív másolatát hozzánk sürgősen beküldje. Ez esetben kölcsönét **rövid időn belül** szabadon választható időtartamra szavaztatjuk meg, ugymint 10 évtől 70 évi időtartamra 4—5 %-os félévenkénti törlesztésre, melyben már a tőke és kamat törlesztés bent foglaltatik.

A kölcsönök előzetes félévi felmondás után visszafizethetők, de az intézet részéről fel nem mondhatók.

== **Levelekre válaszbélyeg melléklendő.** ==

BIACH J. OSZKÁR

FOGMŰTERME

VII., CSÖMÖRI-ÚT 25. SZ., II. EM.

— TALÁLHATÓ REGGEL 8-TÓL ESTE 6 ÓRÁIG —
VASÁR- ÉS ÜNNEPNAPON IS.

T. CZ.

Van szerencsém becses tudomására hozni, hogy készítek fogakat és fog-sorokat, arany, celluloid és kautschuk szájpadlással, azonkívül teljesen szájpadlás nélkül fogonkint 2 korona árban és feljebb.

Kivánatra házhoz és vidékre is megyek. — 5 évi jótállás. — Részletfizetésre is. Szíves pártfogást kér BIACH J. OSZKÁR.

Dupla villanydelejes kereszt vagy csillag.

D. R. G. M. 88503. sz.

Gyógyít és felüdit jótállás mellett: **köszvény, reuma, asthma** (nehéz lélegzés), **ámatlanság, fülzugás, nehéz hallás, epilepszia** (eskór), **idegesség, étvágytalanság, sápkor, fogfájás, migrén, tehetetlenség, influenza, valamint minden idegbetegséget.** Azon beteg, aki 88503. sz. készülékem által legfeljebb 45 nap alatt meg nem gyógyul, azonnal visszakapja a pénzét. Ahol már semmisen használt, ott kérem az én készülékemet megkísérlni; megvagyok győződve biztos hatásáról. **A nagy készülék ára 6 K.** idült betegknél alkalmazandó. **A kis készülék ára 4 K.** könnyebb betegknél alkalmazandó. A központi elárusítóhely szétküld utánvétellel vagy előleges fizetéssel a bel- és külföld részére:

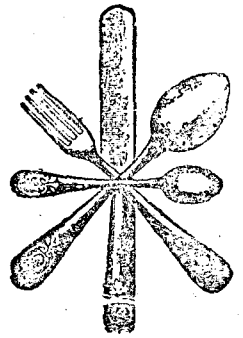
Scheffer D. Sándor
Budapest, VIII., Bezerédy-u. 3.

P É N Z K Ö L C S Ö N T

szerez katonatiszteknek, egyéves önkénteseknek, magán- és államtisztviselőknél, nyugdíjasoknak, ugyszintén kereskedők és iparosoknak **kezessel és kezes nélkül**, valamint ingatlanra minden irányban a legmagasabb összegig, legmértányosabban és gyorsan, olcsó kamattal és a legcsekélyebb heti törlesztéssel vagy 3 hótól 75 évig terjedhető időre is, kézi-zálogra azonnali folyosítás mellett. (Válaszbélyeg.)

LAUFER ÉS SÁMUEL,
BUDAPEST, VI., Váci-körút 23.

Egy háztartási mérleg ingyen.

Mesésen olcsó árak mellett küldöm szétváltalmazott raktáromból világhírű s kiválóságukért általánosan kedvelt

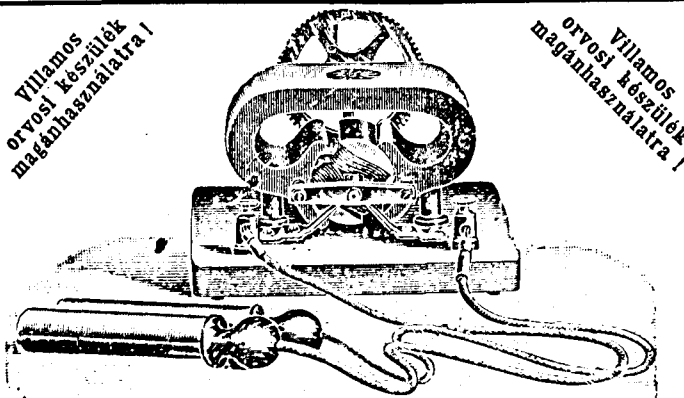
mexikói ezüst áruimat

és pedig: 6 drb mexikói ezüst asztali kést, 6 darab mexikói ezüst evővillát, 6 darab mexikói ezüst evőkanalat, 12 drb mexikói ezüst kávéskanalat, 6 drb kiváló desszertkést, 6 drb kiváló desszertvillát, 1 drb mexikói ezüst levesmerítő kanalat, 1 drb mexikói ezüst tejmerítőt, 2 drb elegáns szalon asztali gyertyatartót.

46 drb összesen csak 6 frt 50 kr.

Minden megrendelő ezenkívül jutalomképen egy szavatosság mellett pontosan működő 12 és fél kiló hordképességű háztartási mérleget kap teljesen díjtalanul. A mexikói ezüst egy teljesen fehér fém (belül is), melynek tartósságáért és kiváló minőségéért 25 évi jótállást vállalok. Szétküldés a pénz előleges megküldése esetén vagy utánvétellel történik, — az európai raktárból:

SCHEFFER D. SÁNDOR
Budapest,
VIII., Bezerédy-utca 3. sz.

Villamos orvosi készülék magánhasználatra!

Villamos orvosi készülék magánhasználatra!

Villamosság az élet!!

Az élet megújítása és meghosszabbítása az eredeti amerikai »ELEKTROPHOR«-ral.

A szenvedő, gyengélkező és gyenge szervezeti emberiség figyelmét felhívom arra, hogy ezt a villamos készüléket használja, mert az **Elektrophor erősíti az idegeket, megújítja a vérünket, élesíti az eszünket és érzékeinket**, a vér keringésének és idegrendszerünknek a szabályos működését biztosítja és megóv bennünket minden betegségtől.

BOURG dr. tanár, a párisi egyetem orvosi fakultásának tagja, az »Elektrophor«-ról a következőképpen nyilatkozott: »Nemcsak köszvényt, reumát, görsüket, idegességet és asthmát gyógyítottak vagy legalább is enyhítettek ezer meg ezer olyan esetben Elektrophorral, a melyben az orvosok tudománya csődöt mondott, hanem idegbetegségek, fejfájás, kólika, fülzugás, álmatlanság, hipochondrius állapotban levőknek, de különösen székrekedésben és uranyérben szenvedők baja ellen alkalmazva, egynehány nap múlva, de sok esetben néhány óra múlva is csodálatos enyhülést észleltek. Fájdalmas női betegségeken szenvedők majdnem biztos enyhülést és gyógyulást nyerne. Aldott állapotban levő nők sikerrel alkalmazhatják. NEM KOMLIK! ÖRÖKKE ELTART!

Egy teljes kis készülék ára 10 K.
Gyenge szervezetűek részére.

Egy teljes nagy készülék ára 20 K.
Idült betegségek gyógyítására.

A pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett szállítja az »Elektrophor Co. Limitée« európai vezérképviseletje:

AUFFENBERG JÓZSEF
Budapest, VII., Huszár-u. 6.